

Ljudje te potrebujejo

1985

December

DUHOVNO ŽIVLJENJE

ZA MRTE NE BODI MRTEV! 1945-1985

LA VIDA DEL HOMBRE NUEVO EN CRISTO

Jesús nos invitó a seguirle. Ello significa entrar en íntima relación con El. En El existimos y con El avanzamos en la peregrinación de nuestra vida que por El ha adquirido una dimensión divina. Seguir a Cristo es dejarse identificar con su corazón por la fuerza de su Espíritu y entrar en la intimidad de Dios Padre, para descubrir su amor por nosotros y aprender a amarlo como lo ama Jesús. Es imitar su obediencia en todos los pasos de la existencia, hasta la muerte. Es hacer propia la misión de la salvación del mundo. Bautizados en Cristo, la moral de los cristianos encuentra su principio y su fin en El, quien debe ser alfa y omega de la conducta de cada individuo y de toda la comunidad. La vida cristiana, por ser el desarrollo de la gracia del Bautismo, actualiza las posibilidades que entraña nuestra configuración con Cristo recibida en aquel sacramento. Cristo mismo es quien, por su Espíritu, inspira a todos los hombres el deseo del bien. Y por caminos escondidos, va conduciendo hacia Sí a todos los que son dóciles a la gracia, también a los que todavía no creen

Naš rod

Ta pesem naj bi bila posvečena njim,
katerih domovina je v tem svetu.
Moja je v onem,
ki ga nisem pozabil, ne izdal,
in se mu nisem odpovedal —
njihova je tukaj,
v velikem, novem svetu,
ki ima svoje skrivnosti,
svoja mesta in poti,
gozdove, pušče in presinje nebo.
Svet Francisca Pizarra, zavratno umorjenega
ki je zarisal v to zemljo križ z lastno krvjo.
Ampak oni bodo za nas vedno Slovenci,
naš rod,
čeprav so Amerikanci,
Argentinci,
Kanadčani...
Nam preostane ne pozabiti na slovenstvo,
oni pa, ki so iz tega sveta,
obdržijo v sebi lahko vse to še dolgo —
jezik in misel,
ljubezen, poštenost
in našo vero.

France Papež

DUHOVNO ŽIVLJENJE

LETO 52

DECEMBER 1985

BOŽIČNI
PRAZNIKI NAS
SPOMINJAJO,
DA JE JEZUS V
SVETI NOČI V
ČLOVEŠKI
PODOBI PRIŠEL
NA SVET MED
LJUDI, DA BI
NAS VSE
ODRESIL, ZATO
JE BOŽIČ
PRAZNIK
VESELJA IN
HVALEŽNOSTI.
NA SVET JE
PRIŠEL IN
ŽIVEL JE V
DRUŽINI IN JE
ZATO POSVETIL
DRUŽINSKO
SKUPNOST.
DA BI TUDI
LETOŠNJI
BOŽIČ OKREPIL
VAŠE
DRUŽINSKE
VEZI IN
POPLEMENITIL
VAŠE ODNOSE
Z LJUDMI,
KI JIH
SREČUJETE NA
ŽIVLJENJSKI
POTI, IN DA BI
BOŽIČ
PREŽIVELI V
TIHI NOTRANJJI
SREČI, VAM
ŽELI

„DUHOVNO
ŽIVLJENJE“

Adventno pričakovanje

Temeljna nota adventa je tudi pričakovanje. Vsaj v tisti razsežnosti, ki nas duhovno vrača v čase pred Kristusom, ko so ljudje pričakovali dopolnitve časov in prihod Odrešenika: nekateri bolj ali manj zavestno, drugi nekako megleno, samo v nejasni slutnji, da se pač mora zgoditi nekaj usodnega. Čim bolj se je bližala polnost časov, tem bolj je v ljudeh rasla zavest, da si sami ne morejo pomagati in da bo gotovo v njihove usode posegla višja sila in jim uresničila pričakovanje.

Zdi se, da je advent v mišljenju sodobnega človeka kar nekako izgubil svojo temeljno značilnost. Verujoči kristjani ga sicer še vedno dojemajo kot pričakovanje božiča, spominskega dne, ko je Beseda postala človek, da bi človeštvo približala Bogu. Samo to in nič več? Za večino ljudi advent ne pomeni nekega začetka. Čas nam odmerjajo civilni koledarji in ga občutneje zavrtijo naprej o novem letu, ko se zamenjajo letnice. Leto božjih skrivnosti, ki se začenja z adventom, je odrinjeno v duhovna obnebja, pa še od tam ne more odločujoče vplivati na naš vsakdan.

In vendar: čeprav premnogi ljudje današnjega časa živijo brez večjih skrbi v prijetnem zadovoljevanju vsakdanjih potreb, od danes do jutri, čeprav še vedno blaginja mnogim zagotavlja udobno in brezskrbno življenje, se mnogi vsaj od

časa do časa z nekakšnim strahom in nezaupanjem ozirajo v negotovo prihodnost ob vznemirljivih znamenjih našega časa.

Vernik je ohranil zavest, da si je tukaj postavil zgolj šotor, pa naj bo še tako udoben, in ga na koncu čaka izpolnitev drugačnih pričakovanj, kakršna nam obljublja advent.

Srečanje s Kristusom je cilj slehernega kristjana. Advent nas uvaja v pričakovanje srečanj z njim že tu na zemlji, da bi se, ko pride čas, raztegnila čez vso večnost. Morda bo v božični noči to srečanje polno notranjega veselja, zadovoljstva, duhovne polnosti. Premalo bo, če takšna srečanja ne bodo postala del našega življenjskega sloga. Vsakdanja molitev, evharistija, premišljevanje in kar je za naše pričevanjsko poslanstvo morebiti najbolj važno: srečanja s Kristusom v soljudeh, posebej tistih, ki so v stiskah in potrebujejo pomoči. Bo advent zganil to potrebo v tebi, meni?

Praznik Marijinega brezmadežnega spočetja, ki ga obhajamo na začetku adventnega časa, prispeva svojo vsebino adventa. Naj bi bili naši grehi še tako veliki, vedno bo obstajala pomoč Brezmadežne kot izhodišče za ponovno pridobitev sprave in čistosti srca. Brezmadežna postaja v današnjem precej pornografskem ozračju svetilnik in simbol čistosti srca, čistosti v mis-

Miklavževanje naj nas v naših družinah in v naši skupnosti navaja, da bomo pomagali drugim, zlasti revnim, bolnim in otrokom.

lih, besedah in dejanjih, željah, hotenjih in pogledih, ker je utelešenje popolne predanosti in odprтости božji ljubezni. V onesnaženem kulturnem ozračju, ki je zastrupljeno z ideologijami nasilja in sovraštva, je Brezmadežna simbol čistosti, nenasilja in ljubezni do soljudi.

Vsa tostranska pričakovanja in njihove izpolnitve nas ne morejo do kraja zadovoljiti, zato nas tudi advent nujno navaja v onstransko upanje. Res je, božje kraljestvo se začne že tu na zemlji, toda nikoli

ne smemo pozabiti, da se tu ne konča, temveč razteza v onstranstvo, kjer bo čas prešel v večnost.

Kristus nam prihaja naproti v božični skrivnosti. Ponuja nam roko v znamenjih milosti — zakramentih, govori nam skozi usta bratov in sester, toda vsa ta srečanja nas pripravljajo na tisto zadnje, odločilno srečanje, ko bo poravnal vse krivice in vsakega poplačal po njegovih delih in povzel v sebi vse stvari. V njegovem Duhu oživljeni in združeni potujemo naproti isti dovršitvi zgodovine.

Božična blagovest

Pripadnik velikega nekrščanskega verstva je bil povabljen v Evropo prav za božič. Družina, ki ga je sprejela, mu je pokazala toplo obednico, mizo, obloženo z izbranimi jedili, rekoč: „Glej, to je naš božič!“ Druga družina mu je ponosno razkazovala jelko, ki se je vsa bleščala v lučcah, zlatih orehih in drugih okrasnih obeskih, rekoč: „Glej, to je naš božič!“ Pri tretji družini je našel otroke, ki so mu drug za drugim kazali bogata darila, rekoč: „Glej, to smo dobili za božič!“ In globokoverni pripadnik hinduizma je zapustil Evropo, ne da bi zvedel za pravo vsebino krščanskega božiča...

Sestre in bratje! Bi pravkar omenjeni iskalec božične blagovesti doživel nekaj podobnega tudi pri vas in v vaših družinah? Slovenski škofje smo prepričani, da bi mu vi znali razložiti božično skrivnost z besedami božjega poslanca: „Oznanim vam veliko veselje, ki bo za vse ljudi. Danes se vam je v Davidom mestu rodil Zveličar“ (Lk 2, 10-11). V uri, ko se je odločala njegova usoda: ali življenje ali smrt, je Jezus upravitelju v Judeji govoril o svojem rojstvu, namenu svojega prihoda na svet: „Zato sem rojen in zato sem prišel na svet, da pričujem za resnico“ (Jn 18, 37). Na svoje vprašanje: Kaj je resnica, Pilat ni počakał na odgovor, ki

ga je sv. Avguštin položil v usta takole: „Zdrami se, človek, zate je Bog postal človek. Vekomaj mrtev bi bil, ko bi se Bog ne bil zate v času rodil. Stiskalo bi te večno gorjé, ko bi se ne bilo učlovečilo božje srcé. Da bi lahko prišel v večni édenski vrt, je Bog zate okusil tvojo smrt. Že zdavnaj bi bil omagal, ko bi ti Bog ne bil pomagal. Ti bi se bil na velike pogubil, ko bi se on ne bil zate pod križem zgrudil.“

To je smisel božične skrivnosti, veselo oznanilo, ki mora prepojit vse naše bitje. Kolikor živimo ta božični rešenjski evangelij, toliko smo kristjani.

Božični prazniki pomenijo vsako leto korak večje oddaljenosti od prvega Kristusovega prihoda v človeški podobi, a tudi korak bližje drugemu Kristusovemu prihodu v slavi. Krščansko praznovanje božiča je v evharistični daritvi, s prejemom obhajila in z božjim mirom v srcu in z ljudmi, v dobroti in ljubezni do vsakega človeka pa pomeni doživetje Kristusovega prihoda k nam danes. Če zunanje okoliščine za tako praznovanje niso ugodne, naj bo toliko bolj živa naša vera in naša duhovna povezanost s sveto Družino.

Vsem duhovnikom, redovnikom in redovnicam, vsem, ki kakorkoli na poseben način sodelujejo in

pomagajo v Cerkvi, in vsem drugim vernikom želimo slovenski škofje božičnih milosti, božjega blagoslova in varstva, notranjega in zunanjega miru ter medsebojnega prijateljstva in ljubezni. Pri tem voščilu mislimo še pose-

bej na naše bolnike, invalide, ostarele, osamljene in kakorkoli trpeče in na naše rojake v zamejstvu in po svetu. Vsem voščimo in želimo blagoslovljene, srečne in vesele božične praznike.

Slovenski škofje

Ivan Cankar

Praznik upanja

Od vseh strani je zazvonilo, od vzhoda in od zahoda; od neizmernega neba so lile božične pesmi, vrele so iz zimske zemlje.

To je bil dan, ko se je rodil Človek, in vsa srca so se odpirala njemu v hvalo in ljubezen, vsa srca so zahrepenela k njemu.

Napotila so se k njemu tisočera užaljena, ranjena srca. Vsi ubogi, zaničevani, zavrženi so se napotili, brezkončna procesija je bila. Vsi tisti, ki jih je bilo življenje s trdo pestjo, so odprli trudne oči in so vzdignili ranjene ude, šli so in so mu nesli srca naproti. Križani Človek je sprejemal vse, na nikogar ni pozabil, ki

se mu je približal, vsem je delil dragocene darove. In bili so mu hvaležni in so zaupali vanj. Dar, ki jim ga je bil podelil, je bil vreden več nego vsa oskrunjena bogastva, ki jih prodaja oskrunjeno življenje za oskrunjena srca. Kogar se je dotaknila njegova usmiljena roka, kogar je blagoslovil njegov pogled, tisti je izpregledal, padlo mu je breme razramena, lahke in poskočne so bile njegove noge. Večni Človek mu je bil podelil večnost. Kadar so skelili udarci življenja, je romalo srce k njemu, v deželo utolaženega upanja, pozabljenega trpljenja.

Zazvonili so božični zvonovi od vzhoda in od zahoda in vseposod so se dramili ranjeni in zavrženi in so vstajali. Trpljenje je praznovalo veliki praznik upanja in zmagoslavja; utolaženi so bili, ki so izpregledali, da vodi čez Kalvarijo cesta v veselo večnost. Ponosni so bili in so gledali zmagonosno, ki so vedeli, da so v njem in del njegov, zato ker so bičani in s trnjem kronani.

Tako so praznovali praznik, ko je nastopil človek svojo zmagoslavno pot. Ni ga bilo tisto noč

ubogega srca, ki bi veselo ne vztrepetalo; komaj je razumelo radost, ki je kipela do vrha; komaj se je zavedal zaničevani in zavrženi in bilo mu je kakor v sanjah, ko je slišal tolažilne besede in ko je začutil usmiljeno roko na razgubanem čelu, na ramah, ranjenih od bremena.

Polna solz, krvi in gnusobe je sopla zemlja tam doli, v temi; ali glej, tisto noč je vzplamtelo tisočero in tisočero luči, vzdigali so se brezštevilni plameni, tresli so se in so hrepeneli gor...

Emilijan Cevc

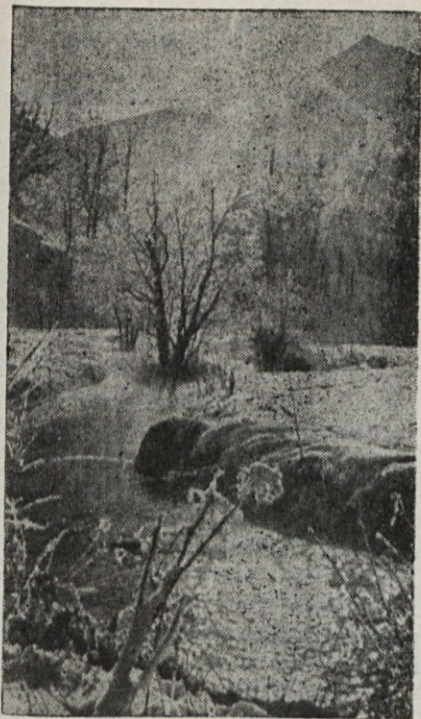
Človek

Bil je človek, ki mu je Bog vdihnul ustvarjalno iskro. Veselje in bolečino mu je položil v srce, rokam pa podaril spretnost rezljanja. Začudenje preprostega, dobrega otroka je počivalo v duši tega človeka; les, ki sta se ga dotaknila njegov nož in njegovo dledleto, je oživel in zadobil človeško podobo.

Ko se mu je bližal osemnajsti božič, je rekel človek — umetnik: „Kakšno je bilo to božje Dete, ki se je rodilo v sveti noči?“ Dolgo je premišljal in cele noči prebedel nad razlago božičnega evangelija ter nad starimi legendami in pesmimi. Potem je vzel kos belega lipovega lesa, lesa najdobrotnejšega med drevesi, meh-

kega kot materina roka. Potem je segel v globino duše, zajel iz nje vse svoje otroštvo in ljubezen ter začel rezljati sveto Dete. To ni bilo Dete, povito v plenice in roke mu niso bile prekrizane na prsih, kot bi varovale zaklad. Ni še čas, da bi mu bile roke zvezane in ni so še vseh pritegnile nase. Širiti jih mora — vsem v pozdrav, vsem v objem. Veselje neba in zemlje mora žareti z nasmeha njegovega obraza, veselje, čigar odmev je bila angelska pesem tisto beblehemsko noč...

Človek je rezljal in rezljal: telo, roke, obrazek. Kot dober kruh je bila lipovina, iz katere se je oblikoval ljubi novorojeni Odrašenik. — Medtem pa je prek zasneženih poljan tiho prihajal božič, prav tiho, v upanju adventa, in počasi legal v človeška srca ter jih prerajal. Kot snežinka je bil rahel nasmeh Otroka — skoraj

bi mu vztrepetalo telo kot svet
v glasu svetonočnih zvomov.

Toda ko je že dolblo dleto zad-
nje zareze, se je človek zdrznil.
Nenadoma se je zavedel, da mu
je čas kanil v srce novo kapljo
Razuma, ki je zalila otroško po-
dobo. „Ali je to Bog? Kje je od-
svit kraljestva božjega v tem o-
troku? Kje veličastnost, kateri so
se poklonili sveti Trije kralji? To
je le ubog, čeprav lep človeški
otrok, brez sija slave, brez zma-
goslavja in resnosti velikega po-
slanstva.

Roke so omahnile človeku in

nož mu je padel iz njih. Smeš mu,
je zginil z obraza in obšla ga je
težka vznemirjenost. Spet je skril
glavo v dlani in slonel nad debe-
limi knjigami. In ko se mu je
spet zganiło dleto v rokah, mi
ustvarilo več nebogljenega Otro-
ka, ki hoče objeti ves svet, tem-
več Gospoda nebes in zemlje, ki
sedi v kraljevem oblačilu na pre-
stolu in z desnico blagoslavlja,
a tako, da skoraj nisi vedel, če ni
v tej kretnji tudi pretnja. Bog se
je razodel v slavi in modri ljudje
so upognili kolena pred njim.

Toda človek ni dokončal Sina
kraljevega... Dolga leta se je
sklanjal nad njim in, ko je čas
minil — glej, je šlo življenje če-
zenj s svojimi bridkostmi. Kje je
bil zdaj betlehemski Otrok? Spet
se je sklonil umetnik nad kos li-
povine, potem ko je dolge noči
preždel v molitvi in premišljeva-
nju. Rezljal je novega Jezusa. Tu-
di ta Jezus je bil gol in je širil
roke — toda te roke niso bile več
mehke, otroške, temveč polne na-
tegnjenih žil in kit; dlani so bile
prebodene z žebli in prebodena
so bila stopala in srčna stran.
Ob tem Jezusu ni več bdela ma-
terina sreča, temveč v bolečini
ranjeno srce; niso se mu več
klanjali modri... Ali res pridejo
v našem življenju trenutki, ko
nas Betlehem nič več ne potolaži,
temveč nas bodri le bridka dari-
tev Golgote? Dokler končno ne
kriknemo isti strašni „Moj Bog,
zakaj si me zapustil?“

In človek je kriknil in izpustil.

dleto. Spet je sklonil obraz in padel na kolena. „Nisem vreden, Gospod...“, je ponavljal in ma ušesa mu je udarjala grozotna pešem konca vsega, za kar se trudimo, kar ljubimo, kar nas veže na svet. — Kralj neskončne veličasti nekje nad ruševinami minljivega. Silen zamah svetih rok. Meč, ki izhaja iz ust ob glasu tromb. Sodil je in obsodil. Ni več odrešujoče žrtve, ne usmiljenega odpuščanja. Končano! „Zatajili ste me in jaz sem vas zatajil pred svojim Očetom...“

Človek si je v bolečini do krvi pregrizel ustnice. Ali res ni rešitve? Tema vlada nad zmedo sveta, vse luči so ugasnile, mostovi nad prepadi so se sesuli, ruši se vse, kar je zgradila naša bahava nečimrnost...

Bridek pot je stal na čelu umetniku — bil je le eden od mnogih ljudi! — in noč ga je obdajala. Tri Jezusove podobe so ležale pred njim: Dete, Gospod, Križani — namesto četrte je ležal le kos lesa, ki ga še ni ranilo dleto...

Obup je kralj sveta! Ni več rešitve?...

„Slava Bogu na višavah in na zemlji mir ljudem, ki so blage volje...“

Od kod ta glas? Sredi strahotne teme brezupja?

Človek se je zdrznil, kakor bi šla dobra roka preko čela. Daven spomin... zvoní... skozi sneg... zvoní... led se prebija... Tudi

v duši... zvoní, zvoní, zvoní!

Moj Bog — sveta noč!

Otroštvo! Sveti večer z rožnim vencem pred jaslicami in polnočnico, oče in mati...

— — —

Praznik otroštva božjega!

S trudno roko je segel človek po podobi betlehemskega Deteta. Roke so sprožene v objem, nasmeh na obrazu. Kje je Sodnik? Otrok obljube! Rešitev! Poveličanje! Veselje!

Zakaj segaš v globine neznanega in nisi zvest svoji otroški podobi? Ali mi pisano: „Če pa ne boste kakor otroci...“ Zakaj iščeš jezo, ki si našel ljubezen...

Otrok se smehlja, človek pada pred njim na kolena kakor zadnji betlehemskih pastirjev... Majhen in dober, ves izroččen milosti...

Sвета noč je.

Videz in resnica

(Božično in novoletno razmišljanje)

Saj smo gotovo vsi kaj takega ali podobnega doživeli:

Na videz že dolgo časa poznaš nekega visokega, krepkega človeka. Široka pleča. Moč. Z avtom zavije vsako jutro na križišču mimo hiše tako, kakor da bi hotel pomesti vse in vsakogar, ki bi mu bil napoti... Potem pa nekega dne nanese tako, da ga spoznaš od blizu, govoriš z njim in — kaj najdeš? Preplašeno dušo. V krepkem telesu — revčka, ki se boji vsega: svoje žene, šefa v službi, javnega mnenja („Kaj pa bodo ljudje rekli...“).

Reakcija v nas je huda. Kakor da bi bili v pričakovanju prevarani...

Ali pa: potuješ v podzemski železnici. Nasproti ti sedita študentki v belih haljah, komaj petnajstletnici. Nežni bitji, lepi, mlada ženskost in milina sama. Pa se nenadoma ena oglasi in preko nežnih ustnic ji prično padati klafarske besede...

Groza!

„Ljudje smo navajeni slutiti v krepkem telesu krepkega duha in za lepim obrazom dobro srce in kadar odkrijemo nasprotno, smo v sodbi in obsodbi manj prizanesljivi, kajti prvi vtis je povečal zahtevnost,“ piše nekje dr. Milan Komar, ko razmišlja o neskladju med zunanjim videzom in pa — notranjostjo.

Glede tega — kako je z nami? Kako je z nami posamezniki, kako pa tudi z našo skupnostjo, ko nas — recimo — domačini opazujejo?

Lahko rečemo, da imajo domačini o nas Slovencih na splošno visoko mnenje.

„Tako pridnih in tako gospodarsko trdnih ljudi je težko najti! Kako imate vsak svoj lasten dom, nekateri prave palače! Kako ste vsi člani še kakega krajevnega Doma, ki je ponoven znak gospodarske trdnosti! Neverjetno!“

Od domačinov se marsikomu zdi to neverjetno, ker pač poznajo mnoge, ki že rodove živijo v deželi, pa še danes nimajo svoje strehe.

Občudujejo nas zaradi našega verskega življenja.

„Kako lepa so ta vaša romanja v Luján! Koliko ljudi je pri maši! Kako vsi lepo in v redu greste k obhajilu! Kako lepe nabožne pesmi imate Slovenci!“

In naša kultura!

„Slovenci ste res kulturen narod! Kakšno šolstvo ste si organizirali tukaj! Kakšne so vaše pri-

reditve! Kako večina vas zna jo več jezikov! Kakšne lepe knjižnice imate povsod po domovih!“

Skratka: občudujejo nas. Vendar... kako je pravzaprav s tem? Ali ne bodo že čez nekaj let videli samo naše „lepe, krepke postave“, nenadoma pa odkrili, da...

Čez nekaj let?

Tudi že danes — ali danes naš zunanji videz res odgovarja naši notranjosti? Ali smo res tako delavni, gospodarsko tako trdni, res tako globoko verni, kakor nas vidi jo, ali smo res tako visoko kulturni, kakor o nas pravijo in kakor — to tako med nami... — smo celo mi kdaj prepričani?

— — —

Ali bi res bil črnogledec tisti med nami, ki bi — kakor so to zapisali razmišljajoči ljudje o Slovencih v Trstu, Gorici, Celovcu, pa tudi v — Ljubljani: „Slovenci smo bili kulturni narod“?

Oh, seveda: še vedno so kulturni ljudje med nami. Med njimi so celo taki z nadvse visoko kulturo. Toda to so — solisti. Tudi so med nami še vedno skupine mlajših, ki se za kulturo zanimajo, toda tako, na splošno, „kako stojimo“? Še vedno lahko rečemo, kakor smo pravili ob našem prihodu sem: „Buenos Aires še danes ne pozna vseh Shakespearovih dram, medtem ko smo pri nas Shakespeara, Molièra igrali po vaseh!“ — „Če hoče kdo tu vedeti, kako se poje, naj pride poslušat kak slovenski zbor!“

Mi sicer še vedno govorimo o „naši visoki kulturi“, toda, kako

je pravzaprav z njo, predvsem pa, kako se bo to končalo, če bomo tudi mi prebirali iz dneva v dan „revolverske“ večernike, če bomo tudi mi poslušali tako „moderno glasbo“, ki so jo zadnje čase psihiatři (zaradi efektov, ki jih pri naša...) krstili za „mongolično“, če bomo tudi mi cele ure buljili v TV aparat, pa požirali bedaste programe, postajali brezosebna masa?

O religioznosti je težje govoriti. So namreč narodi, ki imajo bolj „sproščeno religioznost“ (ki pa zato še ni nujno, da je tudi pristnejša, oz. resničnejša...), drugi pa morda bolj resno, trdo, formalno religioznost (ki pa spet ni že zgolj zato, ker je taka videti, slabša...). Vprašanje religioznosti je sploh nekje drugje... Toda ko gledamo našo skupnost, ko opazujemo razne prav nič razveseljujoče „čudne značajske poteze“ v nas, in ko na drugi strani vidimo („Česar polno je srce, to rado čez usta gre“), o čem se predvsem (ali pa kdaj sploh še samo) pogovarjamo... — ali se res ne kaže vprašati, kako je pravzaprav z našo religioznostjo?

In naša delavnost, naša gospodarska moč? Morda tukaj naša „zunanja podoba“ še najbolj odgovarja „notranjosti“. Slovenci smo res vražje podjetni in tudi delavni. Tudi varčni. Naše družine so v glavnem majhne trdnjave in tudi skupno gospodarsko delovanje je trdno. To je produkt pridnosti pa tudi medsebojnega zaupanja.

Torej — gospodarsko smo res trdni. Ali smo pa tudi povsem

„imuni“ za to, da ne bi tudi o kakšnih naših zanamcih slišali štorij, kakor jih dostikrat o drugih: o sinovih, ki so v enem letu „pospravili“ imetje, ki ga je oče v dolgih desetletjih z žulji spravil na kup? Skoraj dvomimo, da bi med našimi mladimi bila ta nevarnost. Je pa tu nevarnost — ob miselnosti, ki vlada okoli nas —, da bo tudi v naših mladih vedno bolj cvetela želja, da bi s čim manj napora, po možnosti brez napora... prišli do imetja. Kako priti brez potú do medú...

„Na delo veselo!“ — „Tretji fant ob zori vstajal, hodil je na delo, v mraku je domov se vračal, pa zapel veselo...“ — „V trudu in znoju, polnem radosti, domu gradimo slavo in čast!“

Kako je glede vsega tega v nas? Še čutimo zadovoljstvo, ki ga vsako dobro opravljeno delo, vsaka

izpolnjena dolžnost prinaša s seboj? Danes se o dolžnostih vedno manj govori („nj moderno...“), o delu pa se tudi širi miselnost, in to po cesti, po šolah, po množičnih občilih, da je „Delo — zdravje; da pa naj torej delajo tisti, ki so bolni...“, „...da prebrisani (el vivo) živijo od bedaka, ta pa od svojega dela...“ in podobno.

— — — — —

Kaj ima vse to opraviti z božično in novoletno mislijo?

Če bi kaj iz srca želeli vsem, rojakom v skupnosti pa vsem Slovincem po svetu in doma, je to, da bi naši „zunanji podobi“ res odgovarjala tudi odgovarjajoča „notranja sila“. Da bi v novem letu postali to, kar v resnici biti moramo, in kar On — ki se v teh dneh kot Dete rojeva — od nas tudi pričakuje.

Zorko Simčič (1982)

Sвета ноќ

„Jutri gremo torej v ‚pueblo‘ k maši“, je poudarila Celia in postavila večerjo na mizo. „Ja — in zakaj?“ se je začudil Gerardo. „Zato, ker je božič, ti, grešna duša, kaj si že popolnoma pozabil nanj?“

„Ah, saj res! Tukaj smo tako daleč proč, da mi to niti na misel ni prišlo.“

Milica je molče polagala pribor h krožnikom: Jutri, je pomislila, in zakaj ne danes? Danes je vendar sveti večer. V hiši ni bilo ne jaslic in ne dreveščka, le ona je na mizo v dnevni sobi postavila vazo borovih vejic in pred njo postavila božično razglednico.

„Tukaj, na posestvu, ničesar ne praznujemo“, se ji je opravičevala Celia, ko je videla, kako se je trudila, da bi hiši vzbudila malo božičnega razpoloženja. „Navadno smo za praznike doma na vasi, ampak letos, kot vidiš, nas je delo zadržalo, nekaj pa tudi zaradi vaju. Saj vama gotovo ne bi bilo ljubo na vasi preživljati dopust.“

— Ne, res ne, ampak sveti večer pa le, je pomislila.

Pobrisala je mizo in vprašala: „Pa če bi danes šli?“

Jašo je dvignil glavo. „Če ste za to, jaz vas popeljem. Končno

se lahko vsi zdrenjamo v moj avto.“

„Ti veš, da je to petdeset kilometrov“, se je pomišljala Celia.

Vstal je, si pri vratih prižgal cigareto in pomenljivo pogledal Milico. — Razume me, jo je preblisnilo. — Morda so tudi v njem vstali daljni spomini.

Vrat niso zaklenili, saj tako ni nikogar blizu. (Vsak večer jih je mestna Milica zaklepala in vedno je opazila na pol začuden, na pol porogljiv Celijin nasmeh.)

Pri sosednjem posestvu je Jašo jezen ustavil avto. „Kaj pa je?“ so hoteli vedeti. „Kaj ne vidite? Spet so konji na poti, ker je nekdo pustil pregrajo odprto.“ Hupal je in prižgal žaromet, najbližji konj se je za meter premaknil in naprej mulil travo. „Včasih je bila stroga kazen puščati živali na cesti. Za vsako si plačal stari milijon, sedaj pa...“ se je oglasil Gerardo, izstopil, pobral kamen in ga vrgel proti gruči. — Počasi so se spet premaknili: „Vidiš, rekla sem ti, da se jim ponudi za oskrbnika, končno smo sosedje,“ je povzela Celia. „Žival je sama, sosed mi je rekel, da potrebuje nekoga.“

Milica je le na pol poslušala pogovor. Ozirala se je v nebo, ki je bilo posejano z zvezdami. Mežikale so tam, jasne in svetle. Vedela je, da je zunaj hladna noč, a v avtu je bilo zagatno, pa zaradi peščene prahu niso odprli okna. — Le kako je sedaj doma, tam daleč, se je spraševala. — Verjetno leži sneg, mraz je, zima. V mestu jo morda pošta čaka. Ampak mesto je daleč!

Ko so zavili v vas, je pozvonil zvonček. Imeli so lepo cerkev s stolpom, a v njem je sameval le preprost zvonček, saj tam niso poznali mogočnih zvonov in ne pritrkavanja. Cerkev je bila polna. S Celijo sta se zrinili k stranskemu oltarju. Prav tam so stali mladi pevci s kitarami v rokah in peli domačinske pesmi. Iz zasanjanosti in primerjav jo je prebudil mlad duhovnik, ki se je pomaknil do prvih klopi. „Moral vam bi voščiti praznike,“ je pričel. „Moral bi poudariti veličino današnje noči Njegovega rojstva, pa kako naj govorim o Njem, ki ga ne poznate in ne priznate, povejte mi, kako!“ Zaslišalo se je mrmranje ljudi, njih presedanje in prestopanje.

„O, saj vem, rekli boste, da ste prišli sem, v hišo božjo, da Ga torej poznate in priznate, pa vendar ni to res! Kdo od vas je videl potrebnega brata in mu pomagal, da bo tudi on imel božič? Da pri nas ni revežev, boste rekli, da to ni mesto, da hrane ne manjka! Vse to bi mi našteli, a kako, da potem prihajajo k meni lačni in ubogi, včasih naravnost obupani, ker ni-

majo nitj za zdravila in ne za copate! Prišla je ženica in mi potožila, da nima za jeklenko, da že dneve kuha na oglju in je bolna na pljučih. Prišel je mlad fant in mi ponujal sukanec, meni, da bi mami kupil meso. Pojdite,“ je še z visokim glasom pribil, „pojdite in najprej izvršite delo usmiljenja, potem pa pokleknite k jaslim!“

Ljudje so se zbegali. Nekateri so vstajali, drugi poklekali. Milica je potegnila robec iz torbice in vanj skrila obraz.

„Jutri bova prinesli telička, ne jokaj!“ ji je prigovarjala Celia. A Milici so nepremagljivo tekle solze, toliko časa zadržane; tekle zanj, tujsko, tekle za reveže in daljni dom...

Duhovnik sam je vzel pušico in jo z odločno kretnjo ponujal vernikom. Bogato so jo napolnili in mu obenem šepetali obljube, a on je molčal. Izpolnite, so jim govorile njegove oči, kaj boste samo obljubljali!

Proti vsemu pričakovanju so ljudje zares svoje obljube izpolnili. Gerardo je v neprespanem božičnem jutru v tovornjaku tudi pripeljal pred cerkev ne le telička, ampak še dve ovci in se tam znašel pred pravim živinskim sejmom.

Mukalo je, blejalo, meketalo in kokodajsal. Sonce je žgalo in duhovnik je prepoten in s priviham talarjem delil revežem, ki so se na njegov klic približali cerkvi. Tistim, ki pa niso prišli, je sam odpeljal dar na njihove domove.

Celia je pri zastrtih oknih pripravljala kosilo. Milica je sedela za mizo in poslušala božično radijsko oddajo. Naenkrat je prijateljica popustila kuho, zaprla radio, stopila k njej in poprosila: „Daj,

zapojva „Sveta noč!“ In med cvrčanjem ognja sta povzdignili glas k Bogu: „Sveta noč, blažena noč — Noche de paz, noche de amor...“

Rezi Marinšek

Vinko Beličič

Drugačen, lepši dan

Na pločniku, ki ga je iznad visokih hiš vse bolj osvajalo predpopoldansko sonce, se je ob prehodu čez široko ulico nabirala gruča ljudi. Semafor na drugi strani je kazal rdeče, in vrsta vozil, ki je drvela od leve, je bila še dolga.

Plavec je preletel sočakajoče, a med njimi ni bilo nobenega znane obraza. Obstale pa so mu oči na fantu srednje rasti, ki je — neobrit — vlekel poslednji dim iz dogorele cigarete, tako da ga je morala že v ustnice peči.

Kot da bi bil tisti začutil neko pozornost, se je ponižno približal Plavcu in mrmraje zaprosil: „Gospod, a bi mi lahko dali kaj... za eno kavo?“

Plavec je od nejevolje otrpnil. Kavi — in naj mu je iz pražarne še tako zadišala — se je pred nekaj trenutki sam odrekel; rajši je kupil časopis in šel dalje po mehki rdeči preprogi, kot vsako leto za božični čas pogrnjeni vzdolž trgovin. Pogledal je mimo fanta in rekel: „Ne.“

„Oprostite... oprostite,“ se je oni opravičil in se še malo bolj sključen vrnil v gručo.

Semafor na drugi strani je pokazal zeleno in čakajoči so se po zebraštem pasu usuli čez cesto. Plavec pa se ni ganil. Bolj in bolj ga je žrla jeza nase samega. Tudi se mu ni nikamor tako mudilo iz sonca, ki je po mrkih meglenih dnevih prisijalo ko sam božji dar.

Ni se zmenil za človeški roj, ki je vrel z onstran ulice. Gledal je za odhajajočimi — in med njimi je takoj uzrl tistega fanta, ker je hodil nekam majavo: gleženj in peta leve noge sta bila gola v pohojenem čevlju — sonce pa kot da hoče vsem razkriti prav tisto blede goloto.

Plavec ni spustil fanta iz oči. Ves pod težo sramu in kesanja je že hotel pohiteti za njim, a tisti hip je semafor preskočil na rdeče in mu zaprl pot. Gledal je iz svojega sonca za fantom, da bi videl, kam bo krenil — a oni je polagoma zgini med ljudmi v senci sosedne ulice.

Tokrat se je Plavcu zdelo, da rdeči semafor nima konca. Ko se je naposled spet posvetilo zeleno, se je med prvimi podvizal čez cesto — kot v strahu, da mu ubeži nekaj silno važnega. V senci uličnega razpotja se je nemirno oziral na vse strani, živčno iskal po bližnjih in daljnih korakih, upajoč, da se kje posveti tisti goli gleženj in gola peta v pohojenem čevlju.

„Ali vem, kje je ta fant prebil minulo noč in kje bo spal nocoj? Mar vem, kdaj se je zadnjič najedel do sitega in kam se bo opoldne usedel na gorko? Kaj, če je... bodisi po svoji ali po tuji krivdi... čisto sam?“

Plavec je stal na ozkem pločniku — z avti pred sabo in s steno visoke hiše za sabo — poln žalostnega srda nase.

„Že spet sem se dal ponižati trdoti, ki je ugnezdена v meni! Naj jo še tako krotim in uklepam, kdaj ko iz zasede buši nepričakovano na dan. Oh, če sem hotel v življenju kam priti, se uveljaviti in obstati, mar se nisem moral od vsega začetka in kar naprej uklanjati trdim ukazom lastne volje, tudi kadar je vzdihovalo srce? Iz nepopustljivosti do sebe se je rodila zahtevnost še do drugih.“

Nebo nad njim, kolikor so mu ga dovoljevale strehe, se je po

nočnem nalivu sinje bleščalo, in sončne lise so se slepeče odbijale od ostrih senc.

Ali je bilo treba, da si po neumnem zagrenim ta čudoviti dan, ko sem bil včeraj, na Štefanje, vendar tako svetel, odprt, srečen, poln milosti — pa čeprav je vso deželo oklepala nepredirna megla? Kate-ri zlodej se mi je danes maščeval?“

— Govoril je pred polno vaško cerkvijo. Vsi obrazj — stari in mladi — so bili uprti vanj: končno je stal za mikrofonom ne domači župnik, sploh ne duhovnik, marveč kot eden izmed njih. Začel je s kaplanom Josephom Mohrom v Oberndorfu na Salcburškem, ki je v blagoslovljeni stiski vrgel na papir tiste kitice, prešel na organista Franza Xaverja Gruberja, ki jih je v blagoslovljeni naglici uglasbil, omenil tisto polnočnico pred več ko poldrugim stoletjem — bilo je v petnajstem letu vladanja cesarja Franca Prvega — in poudaril, da se „Stille Nacht, heilige Nacht“ poje te dni v sedemindvetdesetih jezikih takorekoč po vseh deželah sveta, pa naj bodo njih dnevi zdaj najkrajši — kot tu — najdaljši.

„Sveta noč, blažena noč — to je internacionala nas kristjanov, ki nam ta svet ni začetek in konec, marveč kraj preskušnje: kraj rasti in zorenja za večno življenje.

Ne *Sveta noč*, *blažena noč* ni ko-račnica z zastavo na čelu spreveda, marveč hrepenenje verujoče, upa-joče in ljubeče duše po nebesih. Redki so trenutki, ko sprejemamo ta svet kot nagrado in užitek, vse prevečkrat se počutimo na njem kot obsojenci in trpini. Zmeraj jasneje tudi vidimo, da sami človeški zakoni in postave nikdar ne bodo mogli na zemlji ustvariti paradiža, ker je naše srce prenemirno in prezahtevno. Napuhneni načrtovalci zemeljskega blaženstva so svet pripeljali celo tako daleč, da se danes sam trese za svoj obstanek.“

Govoril je glasno, počasi, s poudarki, s prepričanostjo — cerkev mu je sledila napeto in negibno.

„Vsaj za nekaj časa smo te dni ubežali gonji za denarjem in častmi, za mestom v prvih vrstah, za neštetimi nasladami, ki jih ponuja in kar vsiljuje svet okoli nas. Obmolknili so pogovori o delu in za-služku, o nakupih in jedeh, o za-bavah in potovanjih, obmolknilo je opravljanje in obiranje odsotnih — in smo začutili, mogoče samo za nekaj trenutkov, da so strasti, ki naša solzna telesa priklepajo na zemljo, nenadoma odstopile. Na njih mesto je prišla v srca čistost misli, besed in dejanj ter iskrenost do soljudi. Izrekali smo voščila in jih prejekali. Kako čudovito občutje — to približanje nedolžnim otrokom, katerim edinim je Kristus obljubil nebeško kraljestvo — in tistim, ki bodo kakor otroci: krotkim, odkritim, ljubečim, nezamerljivim, radodarnim.“

S premori je želel svoje izbrane besede vsaditi v vernike.

„V primerjavi z množicami, ki se gnetejo po hrupnih ravnih cestah, po prostranih semnjih materialnih dobrin in užitkov, tako kratkotrajnih in varljivih, smo mi na ozki in strmi poti le borna peščica. Zato pa imamo veselo, tolažilno luč, ki se je prižgala v Betlehemu. Bolj ko bomo prežarjeni od nje, manj bo mrakobe na svetu. Svetloba mora biti najprej v nas... in šele potem — če to zmoremo — v raznobarnih žarnicah, bogato razpeljanih po smrekah in cipresah naših ograjenih in zavarovanih bivališč.“

Vedel je, da ne sme biti predlog, saj človekovo srce sprejme, kolikor sprejme. Premolknil je pred zadnjo mislijo, ki jo je še moral izreči.

„Če bomo sami notranje svetli, bomo z močjo vere, upanja, ljubezni, usmiljenja, zvestobe in hvaležnosti — z močjo veselja, ki je sad vsega tega — mogoče pomagali na pot odrešenja tudi temu ali onemu išočemu bratu in sestri, ki zdaj tava od slepila do slepila in se ne more vzdigniti. Kot ena sama družina smo odgovorni vsak za vsakogar v svojem okolju. To je veliko oznanilo in obenem naročilo Novorojenega. Jutri nas že spet čaka delavnik s svojimi preskušnjami. Stopimo vanj malo boljši, da nam bo dan drugačen, lepši!“

Kakor pred njim in za njim pevskim zborom, je ljudstvo zaploskalo tudi njemu, kar ga je malce zmedlo — v cerkvi ni bil vajen

tega. Glavno je, da nisem bil preučen; da so me razumeli, si je rekel, in ko mu je župnik ob razhodu hvaležno stiskal roko, v levici pa diskretno skrival belo kuverto, je Plavec s čvrstim nasmehom odklonil vsak honorar. „Goto, imate v vaši fari koga potrebnjšega.“

„Vsaj to!“ je zdaj z olajšanjem pomislil. „Vsaj to, da ne vnovčujem svojega prepričanja!“ Kot zbujen se je ozrl na vse strani, pogledal na uro in se napotil proti tramvaju.

Prostega sedeža ni našel več nobenega, zato se je pomaknil v ospredje. Brž ko se bo belo-modri tramvaj iz mračnih ulic zvižgal navkreber, bo iz njega kar najlepši razgled na griče v toplih rjavih kožuhih, na mesto in morje.

Končno se je tramvaj odtrgal in zamolklo odgrmel po tračnicah. Plavec je bolj ko kdaj drugič raziskujoče prebiral ljudi po obeh pločnikih. Na ovinku je ob zmanjšani hitrosti pazljivo pogledal tudi v ulico, ki je ostajala na levi. In tedaj je zagledal tisti blede gleženj in golo peto: fant je stal pred kioskom, pred izpostavljenimi glavami dnevnikov, očitno zatopljen v naslove zadnjih novic.

Ves život je Plavcu prešinila toplina. Kot da bi mu bilo pod nogami zagorelo, je skočil k zvoncu in nanj živčno trikrat pritisnil. Ko mu je tramvaj na postajališču odprl vrata, jo je po najbližji poti ubral nazaj k tistemu kiosku.

A fanta ni bilo več tam. Zaman je Plavec z očmi osvajal na vse

strani. Šel je do vogla in pogledal na desno: nič. Pohitel je do drugega vogla — tamkaj pa mu je iskani po pločniku počasi kresal nasproti, obraz se je zdel še bolj porasel in še bledejši.

Plavec je obstal v valu olajšanja. Nato je — ko ni bilo nikogar drugega v bližini — naglo stopil k fantu.

„Malo prej sem ti odrekel za eno kavo... oprosti... Na, tu imaš... za kavo... in še za kaj... in oprosti za prej...“

Ni čakal zahvale, celo bal se je vsake besede — bilo mu je dovolj, da se je fant začuden zastrmel v bankovec, ki mu ga je potisnila v dlan neznana roka, in že se je obrnil. Čutil je, da fant gleda za njim, naglo odhajajočim. Ko je v drugi ulici zadihal ko po odložitvi bremena, se je ustavil in se ozrl kvišku. Strehe in gornja nadstropja so se kar naprej bleščala v zimskem soncu, svetlomodri baldahin neba je obljubljal čudovite nadaljnje ure dneva.

Odgovornost za okolje

1. Narava in okolje sta življenjskega pomena za človeka. Brezobzirno uničevanje narave in okolja pomeni hkrati ogrožanje človeka, ki je tudi sam del narave. Na podlagi znanstvenih ugotovitev se vedno bolj zavedamo omejenosti naravnih prvin, ki so za življenje neizogibno potrebne. Poleg tega izkustveno spoznavamo, da neodgovorno uničujemo polja in gozdove, da zelena narava po naši krivdi umira in da sta voda in zrak vedno bolj zastrupljena. Tudi pri nas vedno pogosteje beremo in slišimo besedo ekologija, ki pomeni toliko kot znanost o življenjskem prostoru (dobesedno o hiši), in govorimo o ekološki krizi in nevarnosti. V sosednjih deželah, posebno na zahodu, je ekološko vprašanje dobilo še večji poudarek v sredstvih družbenega obveščanja, v javnem mnenju kakor tudi v političnem in družbenem načrtovanju.

2. Za obravnavanje tega vprašanja je značilna vedno večja zavest skupne odgovornosti na eni strani, na drugi strani pa nekakšen splošen občutek nemoči v sodobnem svetu tehnike in industrije, neugnanega prizadevanja za gospodarski napredek in tekmovanja v oboroževanju. Zato je toliko usodnejše, če se še vedno najdejo na odgovornih mestih ljudje, ki za ta pereča vprašanja nimajo posluha, ker ne mislijo dovolj daleč in jim manjka

čut odgovornosti za prihodnje rodove ter za prihodnost naroda, ker se zanimajo le za neposredne kratkočasne gospodarske koristi.

3. Tudi pri nas se v zadnjem času vedno pogosteje oglašajo svarilni glasovi o ogroženosti okolja in naši odgovornosti. Članki po časopisih, obširnejši prispevki v zbornikih, predavanja v strokovnih organizacijah in društvih ter nekatere izjave predstavnikov družbe opozarjajo na nevarnost in skušajo poglobiti zavest, da ne smemo lahkomišelnosti uničevati okolja in narave, v kateri živimo.

4. Katoliška Cerkev in tudi predstavniki drugih Cerkva in verstev so zadnja leta ponovno opozorili na odgovornost, ki jo ima človeštvo za naravo in okolje. Zaradi novih vprašanj in močno spremenjenega položaja, v katerem se je znašel človek v industrijskih deželah, cerkveni dokumenti vedno bolj, in sicer pod novimi vidiki, obravnavajo človekov odnos do sveta, pravice in dolžnosti, ki jih ima človek do stvarstva in do okolja. Po nauku Svetega pisma je Bog človeku zaupal svoje stvarstvo, da ga razvija, varuje in zanj skrbi, ne pa da ga sebično, neodgovorno in brezobzirno izkorišča. Vsi se moramo zavedati svoje odgovornosti za okolje, da bodo tudi poznejši rodovi imeli primerne pogoje za

življenje. Vprašanje, ali bomo preživel, dobiva tudi z vidika življenjskega prostora v naravi vedno večji pomen tudi v naši ožji in širši domovini.

5. Ker je varstvo in ohranjanje okolja skupna naloga vseh, je potrebno tudi sodelovanje vseh ljudi in slojev. V zavesti skupne odgovornosti mora prevzeti vsakdo svojo nalogo, in sicer na področju in na način, ki ustreza njegovim možnostim in njegovemu položaju, pa naj gre za ustanove, skupne ali posamezne osebe.

6. Cerkev kot skupnost verujočih, ki vidi v svetu in naravi božje stvarstvo in se zaveda svoje odgovornosti pred Bogom Stvar-

nikom in Odrešenikom, ima na ekološkem področju svoje posebne etične naloge. Slovenski škofje hočemo opozoriti predvsem na naslednje:

a) buditi vest in čut osebne in družbene odgovornosti za varstvo in ohranjanje narave in okolja;

b) oblikovati vest s pravilnim gledanjem na stvarstvo in na odnose do njega s čim bolj konkretnimi in jasnimi smernicami, spodbudami in predlogi;

c) vplivati na javno mnenje in ga oblikovati z uvidevnimi antropološkimi, etičnimi in teološkimi utemeljitvami;

d) odločno nastopati proti lahkomišelnemu in neodgovornemu uničevanju narave ter starih kulturnih in verskih spomenikov in moralno podpirati vsa pametna prizadevanja za varstvo in ohranitev okolja.

6. Deset božjih zapovedi ima občečloveški pomen, ker ureja človekovo življenje in njegov odnos do Boga, do bližnjega in do sveta. V nekem smislu bi danes lahko dodali takorekoč enajsto zapoved: Ne uničuj okolja! Ta zapoved velja za vsakega človeka.

8. Pri skrbi za ohranjanje narave in okolja izhajamo iz načela, da velja naša skrb v prvi vrsti človeku in njegovemu telesnemu in duhovnemu življenju. Drugi vatikanski koncil poudarja, da je „po skoraj soglasnem mišljenju verujočih in neverujočih ljudi treba vse, kar biva na zemlji, naravnati na človeka kot na

središče in višek vsega zemejskega" (CS 12, 1). Kaj bi pomagalo varovati naravo in ne uničevati okolja, če pa bi propadal človek, telesno in duševno, kulturno in moralno, kot oseba v družini in v družbi? Ekološko vprašanje in odgovornost za življenjski prostor je zato neločljivo povezano z odgovornostjo za človeka in njegovo telesno in duhovno zdravje in življenje. Še hujša škoda kot zastrupljanje okolja in uničevanje narave je kulturno in moralno zastrupljanje človeka, zanemarjanje njegove vzgoje, teptanje njegovega dostojanstva in zlasti samovoljno uničevanje človeškega življenja pred rojstvom in po rojstvu.

9. Slovenski škofje pozivamo vse verne kristjane kakor tudi vse druge ljudi dobre volje, ki jim

je pri srcu resničen napredek človeštva, odgovornost do sveta in okolja, narodni obstoj in razvoj ter telesno in duhovno zdravje vsakega človeka, da ekološkemu vprašanju in odgovornosti za okolje in za človeka posvetijo vso pozornost. Posebno priporočamo to duhovnikom in drugim pastoralnim delavcem, članom župnijskih pastoralnih svetov in raznih verskih skupin. Čim bolj jasno poznanje razmer in položaja ter zavzeto prizadevanje, da ne uničujemo narave in okolja, ampak ga varujemo in ohranjamo, je danes ena temeljnih osebnih in družbenih dolžnosti in odgovornosti.

Ljubljana, 24. septembra 1985

Slovenska pokrajinska
škofovska konferenca:

Alojzij Šuštar, predsednik

Na sedmih mitih sloni vsa slava Tita, pravi Nora Beloff v svoji knjigi *Tito's flawed legacy* — Titoova skvarjena dediščina, ki je pred kratkim izšla v Angliji. Pisateljico so oktobra lani izgnali iz Beograda in njenim prijateljem v Jugoslaviji delali sitnosti.

Pisateljica ima realen pogled na jugoslovanski komunizem, partijo in Tita. Naštejmo tistih 7 mitov: Da je bil Tito navdušen patriot; da so se Jugoslovani sami osvobodili Nemcev; da so partizani bistveno prispevali k zavezniški vojni strategiji; da je Titov prelom s Stalinom popolnoma spremenil jugoslovanski komunizem; da je „neuvrščenost“ resnična nevtralnost; da je Tito dosegel pravo bratstvo in enotnost jugoslovanskih narodov in da je uvedel nov in uspešen ekonomski način „samoupravljanja“.

Tine Debeljak ml.

Kardinal Ratzinger

o Marijinih prikazovanih

Nemški kardinal Joseph Ratzinger je sedaj kardinal-prefekt rimske Kongregacije za verski nauk, prej je pa bil nadškof v Münchnu. Kot prefekt Kongregacije za verski nauk je za papežem najvišja avtoriteta glede vere in morale v katoliški Cerkvi. Italijanski časnikar Vittorio Messori

je imel z njim razgovore o vsakovrstnih vprašanjih sodobne Cerkve. Te je objavil v posebni knjigi z naslovom „Rapporto sulla fede“ (Poročanje o veri — v španščini: Informe sobre la fe). Knjiga je istočasno izšla tudi v v več drugih jezikih. V tej knjigi je posebno poglavje, ki govori o Mariji Devici. Časnikar je bil radoveden, kaj misli kardinal o prikazovanjih Matere božje. Enemu izmed štirih oddelkov omenjene kongregacije (in sicer četrtemu, disciplinskemu) je namreč pridržana sodba o Marijinih prikazovanjih.

FATIMSKE SKRIVNOSTI

Vprašam kardinala: „Ali ste brali tako imenovano “tretjo fatimsko skrivnost”, ki jo je s. Lucija, zadnja izmed fatimskih vidcev, poslala v vednost papežu Janezu XXIII.? Papež jo je pregledal in potem izročil vašemu predniku kardinalu Ottavianiju in ukazal, naj spis shrani v arhivu sv. Oficija.“

Odgovor je kratek in neposreden: „Da, prebral sem.“

Po svetu krožijo vesti, nadaljujem z razgovorom, ki jih nihče ni zanikal in katere pravijo, da so v tisti “skrivnosti” napovedane vznemirljive, apokaliptične in

hude preizkušnje. Zdi se, da je Janez Pavel II. ob svojem obisku v Nemčiji nekako potrdil to mnenje (čeprav le v ožjem krogu ter indirektno). Pred njim je Pavel VI. ob svojem romanju v Fatimo prav tako namignil na apokaliptične dogodke v tej "skrivnosti". Zakaj se Apostolski sedež ni nikoli odločil, da bi to "skrivnost" objavil tudi zaradi tega, da bi se napravilo konec raznim drznim ugibanjem?

„Če se do sedaj ni še podvzel noben korak v tem smislu, se to ni zgodilo zato, ker bi papeži hoteli prikrivati nekaj hudega,“ je odgovoril kardinal.

Vendar vztrajam, v tistem spisu s. Lucije je "nekaj hudega".

„Tudi če bi kaj bilo, odvrne, a pri tem pazi, da ne bi povedal preveč, bi to samo potrdilo tisti del fatimskega sporočila, ki ga že poznamo. S tistega kraja je prišlo strogo opozorilo, nasprotno vladajoči lahkochivosti, opomin k resnosti življenja in zgodovine, opomin na nesreče, ki grozijo človeštvu. Na to opozarja tudi Jezus sam, ki se ne ustraši trditve: „Če se ne spreobrnate, boste vsi enako pokončani“ (Lk 13, 3). Spreobrnjenje je stalna zahteva krščanskega življenja, kot potrjuje tudi Fatima. To bi morali vedeti že iz celotnega sv. pisma.“

Torej ne bo nobenih objav, vsaj za sedaj?

„Sv. oče meni, da bi to nič ne dodalo temu, kar mora vsak kristjan vedeti že iz razodetja. Pa

tudi temu, kar že vemo iz raznih Marijinih prikazovanj, ki jih je Cerkev uradno potrdila in ki potrjujejo potrebo po pokori, spreobrnjenju, odpuščanju, postu. Če bi objavili "tretjo skrivnost", bi se tudi izpostavili nevarnosti zlorabe njene vsebine.“

Morda tudi političnim zapletom, se drznem pristaviti, kajti zdi se, da je tudi v tretji skrivnosti omenjena Rusija kot v prvih dveh.

Tu pa kardinal dá vedeti, da ne želi iti dalje in odločno odkloni, da bi razkril kake podrobnosti. Na drugi strani pa je malo prej, predno se je vršil najin razgovor, papež obnovil posvetitev sveta Marijinemu brezmadežnemu Srcu (in pri tem posebej omenil vzhodno Evropo), prav kakor je želela Marija v Fatimi. Isti Janez Pavel II., hudo ranjen pri atentatu 13. maja, na dan, ko se je prvič prikazala Marija, je ob obletnici atentata nanj poročal v Fatimo, da se zahvali Mariji, „katere roka je čudežno vodila kroglo.“ Zdi se, da je pri tem mislil na sporočilo treh otrok vsemu svetu in ki se je tikalo tudi papežev.

MEDJUGORJE

Ostanimo pri istem vprašanju. Znano je, da je že nekaj let neka vas v Jugoslaviji, Medjugorje, v v središču svetovne pozornosti, ker se tam pojavljajo Marijina prikazovanja, resnična ali ne, ki

so priklicala že milijone romarjev. Istočasno pa so povzročila boleče polemike med frančiškani, ki vodijo župnijo, in krajevnim škofom. Ali je predviden poseg Kongregacije za verski nauk, ki naj zadevo razčisti, saj je ta kongregacija najvišja instanca v takih zadevah, seveda ob papeževi potrditvi, ki je potrebna ob vsakem sličnem dokumentu?

„Na tem področju je bolj kot kje drugje potrpljenje temeljno vodilo naše kongregacije. Nobeno prikazanje ni nujno potrebno za vero. Razodetje je zaključeno z Jezusom Kristusom. On sam je Razodetje. Vendar ne moremo Bogu prepovedati, da govori našemu času po preprostih osebah in tudi v izrednih znamenjih, ki naj pričajo o nezadostnosti sedaj vladajočih kultur, prežetih z racionalizmom in pozitivizmom. Prikazovanja, ki jih je Cerkev uradno potrdila, predvsem Lurd in Fatima, imajo svoje določeno mesto v življenju Cerkve v zadnjem stoletju. Dokazujejo med drugim, da je razodetje, četudi je samo eno, zaključeno in ga torej ni mogoče dopolnjevati, vendar ni mrtva stvar, temveč živa in življenjska. O Medjugorju ne morem izreči nobene sodbe, ker je še v preiskavi pri naši kongregaciji. Vendar eno izmed znamenj sedanjega časa je, da se množijo vesti o Marijinih 'prikazovanjih' po svetu.“

Vprašujem dalje, na kakšne kriterije se poleg potrpljenja in previdnosti sklicuje vaša kongrega-

cija za svoje sodbe ob dejstvu, kako se slični pojavi množijo.

„Eden izmed naših kriterijev, pojasnjuje kardinal, je ta, da ločimo "nadnaravno" dejstvo prikazovanja, naj bo resnično ali ne, od tega, kakšne duhovne sadove rodi. Nekdanja starokrščanska romanja so bila usmerjena na kraje, o katerih bi bili moderni "kritiki" zelo skeptični glede "znanstvene resničnosti" o tem, kar trdi izročilo. To pa nič ne odvzame dejstvu, da so bila tista romanja plodonosna, učinkovita in važna za življenje krščanskega ljudstva. Problem ni toliko v pretirani kritičnosti, temveč problem je v presoji o živi in resnični krščanski vernosti, ki se krepi na takih krajih.“

Naša opomba. Kardinal Ratzinger se o verodostojnosti prikazovanj v Medjugorju ni izrekel; pravi: Počakajmo. Glede romanja na svete kraje pa je mnenja, da so taka romanja dobra stvar, če le služijo k utrjevanju vere in krščanskega življenja. Mislimo, da za sedaj velja tudi glede Medjugorja isto: Če ta romanja služijo utrjevanju vere in krščanskega življenja pri romanjih, naj ljudje le romajo. Glede avtentičnosti prikazovanj pa moramo še počakati. Prav zaradi tega Cerkev ne želi, da bi romanja vodili duhovniki in še manj škofje, da bi ne prejudicirali končne sodbe Apostolskega sedeža o pristnosti prikazovanj. Naj pa obiski v Medjugorju ne bodo želje po novo-

Sveta brata in Slovenci

Čeprav so razni dogodki stalno v zavesti nekega naroda, je pa vendar tako, da se ob obletnicah še posebej ustavljamo ob zgodovinskih mejnikih. Tako je tudi letos, ko praznujemo 1100-letnico smrti sv. Metoda, in ko ponovno stopa pred nas veličastna podoba solunskih bratov Cirila in Metoda.

Šele v zadnjem stoletju in pol se je zgodovinska veda bolj temeljito posvetila študiju misijonskega dela sv. bratov Cirila in Metoda. Pri raziskovalnem delu ima velike zasluge naš Franc Grivec. Zgodovinar Grivec je odkril — poleg drugega —, da obstaja v starih življenjepisih (žitjih) slovanskih apostolov izvirna duhovna misel, ki razloži njuno delo. Videti je, da je že škof Slomšek to slutil, ker se je tako odločno potegoval za češčenje sv. bratov, gotovo predvsem zato, ker sta bila tudi predstavnika edinosti vesoljne Cerkve še pred ločitvijo z Vzhodno Cerkvijo. Sveta brata sta bila namreč prenesla v Rim ostanke sv. Klementa Rimskega (odkrili so jih na vzhodu), enega prvih papežev po sv. Petru.

Grivčevo raziskovanje je poka-

stih, po senzacionalnem, temveč iz pobožnosti, ki krepi krščansko življenje in ljubezen do Matere božje.

(Katoliški glas)

zalo duhovni temelj predvsem Cirilovih razglabljanj, s katerimi je utemeljen naslov filozofa, ki si ga je pridobil že v mladeniških letih. Grivec je izluščil misel genija Cirila, ki je učil o enakosti vseh narodov in da imajo vsi pravico in so povabljeni iskati pradedne časti (staroslovensko: „pradednie č'sti“). Torej tisto prvotno dostojanstvo in sijaj prvega človeka, ki je od božje sličnosti blestel v tedaj zaradi greha še neomadeževani naravi. V tej osnovni misli korenini in se razrašča vse delo sv. Cirila in Metoda. Od tod tvegana apostolska pot med Slovence. Sv. brata sta hotela, da bi tudi oni našli pradedne časti. Njuno delo se je začelo pri osnovi: z uvajanjem pismenstva. Sv. Ciril je ustvaril črkopis, ki je dejansko instrument jezika in torej vsakega duhovnega razmaha.

Ni čudno, če Janez Pavel II. zaradi Grivčevih zaslug pri odkrivanju duhovnega temelja apostolskega delovanja sv. bratov, naše ga zgodovinarja izrecno omenja v svojem prvem apostolskem pismu, ko proglašča sv. Cirila in Metoda — skupaj s sv. Benediktom — za sozaveznika Evrope. Prav tam pa tudi naglašča, da sta sv. Ciril in Metod očeta knjižne kulture vseh slovanskih narodov. Sv. Ciril in Metod sta tudi dosegla od papeža dovoljenje, da Slovani v bogoslužju slave Boga v lastni govorici, v staroslovenskem jeziku. Naš dedni

jezik se je tako uvrstil skupno z grškim in latinskim med cekvene jezike tedaj nastajajoče Evrope.

Apostolat svetih bratov je le delno odmeval na ozemlju, na katerem danes živijo Slovenci. Njuna bogoslovna misel se je ohranila v II. brižinskem pomniku, najstarejšem slovanskem pisanem testimoniju (okrog l. 980 v zapadni Karantaniji). Toda resnica je, da je takrat slovensko naseljeno ozemlje segalo daleč proti vzhodu, preko današnjih državnih mej Jugoslavije. Tam, kjer je danes Madžarska, je v IX. stoletju stala slovenska kneževina kneza Kocelja, „Spodnja Panonija“. V tej pokrajini so se naselili Slovenci že v VI. stoletju, ko so bili zavezniki Obrov. Ob koncu VIII. stoletja, ko je frankovski kralj Karel Vélík — s ka-

rantanskimi Slovenci in Slovenci ob gornji Savi — premagal Obre, se je uvedla kolonizacija in so se nato tam naselili karantanski Slovenci. Ti so bili že pokristjanjeni (od 749), politično bolj zreli in za kulturo bolj dovzetni kot Panonski Slovenci. Razumljiv je navdušen odmev, na katerega sta naletela sv. Ciril in Metod l. 867 pri knezu Kocelju in v njegovi kneževini. Odločitev za „kulturni koncept slovanskih apostolov“ kaže tudi na Kocelja kot na „najbolj idealni knežji lik“ (Francè Dolinar), kar sta jih sveta brata srečala na svojih potih med Slovani.

Ko sta na krivično obtožbo nemških škofov sv. Ciril in Metod morala v Rim, da sv. očetu izpričata verodostojnost svojega nauka, je knez Kocelj ob tej priliki dosegel od papeža, da je ta ustanovil prvo slovansko nadškofijo. Njeno središče je bilo v Sremu v Koceljevi Panoniji. Na njegovo prošnjo je papež imenoval Metoda za nadškofa. (Ohranjajo se pisma papežev Hadrijana II. (869) in Janeza VIII. (870-872) Kocelju. Prvi ga imenuje „ljubi sin Kocelj“, drugi pa mu daje naravnost edinstveni častni naslov „premodri mož“ — „prudētissime vir“.) Ko so nemški škofje Metoda z zvijačo ujeli in vrgli v ječo, se je knez Kocelj na vse načine trudil, da bi ga izpustili. Zdi se, da je Kocelj bil navzoč, ko so nadškofa Metoda izpustili, kajti v „Žitju Metodija“ beremo, da so nemški škofje Kocelju zagrozili: „Ako imaš tega pri

sebi, se nas ne boš dobro iznebil.“ In res, od l. 874 nimamo več o Koclju nobenih vesti. Spodnji Panoniji so zopet zavladali Nemci.

Ob prihodu sv. Cirila in Metoda (867 do 874) je Kocljeva Panonija kot samostojna država na prvi videz bežen trenutek v zgodovini slovenskega naroda. In vendar je doba, ko so naši predniki pristali na sporočilo sv. bratov, ko se začne pokristjanjevanje, začetek razvoja vseh slovanskih narodov. Za Slovence v rani zgodovini pa pomeni okrepitev hotenja po samostojnosti ter identiteti. Pljusk vode je iz Kocljeve Panonije zajel narode v ozadju; narode, ki jih po besedah današnjega papeža Janeza Pavla II. (govor v Gnjeznu

na Poljskem, 1979) sv. Duh kliče, naj odločujoče stopijo v zgodovino človeštva.

Slovenci so v zgodnji zgodovini slovanskih narodov prvi navdušeno sprejeli svetj krst. Škoda, da ni to obdobje podrobneje prikazano v naših zgodovinskih knjigah.

Ni tu primerno mesto govoriti o tem, vendar želeli bi bilo, da bi zgodovinarji globlje zajeli tudi tematiko človekovega dostojanstva v njenem širokem in bogatem duhovnem in zgodovinskem ozadju. Mogočno stavbo slovanskih narodov in slovenske samostojnosti lahko umevamo le na trdnih osnovah, ki jih glasno ponujajo veliki duhovi naše preteklosti.

Tomaž Debevec

USTANOVITEV SLOVENSKEGA ZDOMSKEGA ARHIVA

Slovenski narodni odbor je ustanovil „Slovenski zdomski arhiv“ — zaenkrat za področje Argentine — z namenom, da se ohranijo dokumenti zdomskih ustanov, Domov in organizacij in pa tudi dokumenti slovenskih javnih delavcev.

Slovenski narodni odbor je zaprosil naše osrednje slovensko društvo v Argentini „Zedinjeno Slovenijo“ za oskrbo in shrambo dokumentov Slovenskega zdomskega arhiva, ki naj bi deloval v dogovoru med Slovenskim narodnim odborom in Zedinjeno Slovenijo po pravilniku, ki sta ga odobrili obe instituciji.

Zedinjena Slovenija je s sklepom svojega odbora sprejela Slovenski zdomski arhiv v svoje prostore in svojo oskrbo.

Slovenski zdomski arhiv bo vodil poseben „Arhivski odbor“ po določenih omenjenega pravilnika. Arhivski odbor sestavlja skupina strokovnjakov in slovenskih javnih delavcev. Podrobnosti o poslovanju Arhivskega odbora in imena njegovih članov bodo objavljene v „Svobodni Sloveniji“.

Za Zedinjeno Slovenijo:

Lojze Rezelj l. r.
predsednik

Za Slovenski narodni odbor:

Rudolf Smersu l. r.
predsednik

Dober večer, Glavanova mama!

V letošnjem letu smo se osebno, po družinah in v skupnosti spominjali 40-letnice svojega umika iz domovine in pomora naših domobrancev.

Vojna in revolucija nista prizadeli le mož in fantov, temveč sta prinesli ogromno gorja celotnim družinam, revolucija je pa natočila čašo trpljenja do roba. In ko je bila vojna pri kraju, se je vila reka beguncev pod okrilje zaveznikov, v upanju, da se bomo čez nekaj tednov lahko vrnili v svobodno in varno domovino. Pa je prišlo še najhujše: Angleži so zvijsko vrnili slovensko narodno vojsko in komunisti so

domobrance razorožene in brez slehernega sodnega postopka, množično pomorili. Mirne duše lahko rečemo, da so tedaj padli najboljši možje in fantje našega naroda. Ob tem pa se je odprla nezacenjiva rana v srcu naših mater in žena, sester in deklet. Koliko mater je izgubilo sinove, koliko žená svoje može, koliko sestrá svoje brate, koliko deklet svoje zaročence! Za vse tiste, ki smo se umaknili, se je tudi zaprla pot nazaj, odprta je pa bila pot v negotovo prihodnost in v neznanje, a svobodne dežele, kjer je bilo treba začeti vse znova.

Ena izmed značilnih predstavnic naših preizkušenih mater in žena je gospa Neža Glavan roj. Mavec. Januarja 1986 bo spolnila že 92 let, saj je bila rojena v Strahomeru pri Igu 10. januarja 1894. Po poroki s Francem Glavanom je živel na Igu. V srečnem zakonu se jima je rodilo 6 otrok: 4 hčerke in 2 sinova. Hčerka Pavla je umrla pri 4 letih. Srečno družinsko življenje je prekinila vojna. Najstarejši sin France je do konca vojne končal 2. letnik bogoslovja. Maja 1945 se je družina umaknila pred partizani na Koroško. Sinova France in Jože sta bila vrnjena iz Vetrinja in doživela usodo vrnjene domobranske vojne. Mož Franc se je maja 46 vrnil v Slovenijo z upanjem, da sta sinova morda še

živa in da jima bo pomagal. Pa ni bilo mogoče nič več pomagati. Mama je s hčerkami delila begunsko usodo v Vetrinju in Špitalu, 49. leta pa prišla čez lužo v Argentino. Tu so se hčerke Polonca, Marica in Tinca poročile in ustanovile svoje družine. Mama je 50. leta hudo zbolela in skoraj čudežno preživela težke operacije. Ves čas živi pri hčerki Tinci, veseli se pa ji dela 12 vnukov in ena pravnukinja. 1960. leta se je spet pridružil družini mož Franc, ki pa smo ga pred 6 leti pospremili na božjo njivo. Mama je še zmeraj umsko bistra, le naglušna je postala in pa negotova v nogah. Še zmeraj redno

jemlje v roke naš tisk. Ves čas je zavedna članica naše organizirane skupnosti. Kadar je sama, prebira jagode rožnega venca. Večkrat zmoli vse tri dele na dan.

Nekdo je zapisal, da so matere kot sonce, ki vsako jutro brez hrupa vzide in zvečer brez hrupa zaide, ves dan pa sveti, greje in daje rast.

Glavanovi mami, modri, močni, verni in bogovdani slovenski materi želimo, da bi po tolikih življenjskih preizkušnjah mirno in zadovoljno preživljala svoja večerna leta.

Jože Škerbec

Metodova slavlja v Rimu

V začetku oktobra je bil v Rimu mednarodni znanstveni simpozij o svetih bratih Cirilu in Metodu, na katerem je sodelovalo tudi več slovenskih znanstvenikov. Ob sklepu Metodovega leta so v Rimu pripravili vrsto priložnostnih razstav, npr. razstavo kopij makedonskih fresk od 9. do 13. stoletja, v organizaciji Vatikanske knjižnice pa razstavo slovanskih rokopisov v glagolici, cirilici in latinici. Prvič si je javnost lahko ogledala edini izvod Trubarjeve „Cerkovne ordnunge“, ki so ga v Vatikanski knjižnici odkrili šele pred nekaj leti. Münchenski državni arhiv je za to priložnost posodil v Rim tudi izvirnik Brižinskih spomenikov, listine, ki predstavlja temelj sloven-

ske pismenosti. V Rim je bilo tudi evropsko romanje v spomin na sveta brata. Okrog 400 slovenskih romarjev je imelo v soboto 12. oktobra pod vodstvom svojih škofov slovesno mašo v baziliki sv. Marije Snežne, nato pa so se udeležili avdicie, pri kateri so bili tudi romarji iz drugih dežel in udeleženci znanstvenega posvetovanja. V nedeljo 12. so sodelovali pri sklepni papeževi maši, v ponedeljek pa imeli sklepno romarsko bogoslužje v baziliki sv. Pavla zunaj rimskega obzidja.

Prihodnost slovenskega naroda in kulture

ŽIVLJENJSKI UDAREC
SREDNJEEVROPSKIM
NARODOM — TUDI SLOVENCEM

Razmišljanje slovenskega pisatelja in filozofa MARJANA ROŽANCA z naslovom „Lepa smrt“ na ljubljanski tribuni je izzvalo zelo nasprotujoče si odzive. V njem Marjan Rožanc razvija svoj pogled na usodo malih narodov srednje Evrope v tem stoletju, ki jih od leta 1945 v kollesje svojega političnega mlina vedno bolj stiskata obe velesili. „Ne umiramo namreč sami,“ pravi Rožanc, „z nami umira ves ta obsežen umirjeno baročni prostor od Trsta do Baltika, ki je tako neopredelljivo poimenovan s srednjo Evropo, z nami umirajo Hrvati, Čehi, Slovaki, Madžari in Poljaki, če ne celo Bavarci...“ Vzrok tega umiranja vidi Rožanc v počasnem, a vztrajnem izginjanju tistega kulturnega izročila, ki je te narode oblikovalo in pripomoglo k njihovi narodni zavesti. Ugotavlja tudi, da so ti narodi rastli iz kulturne zavesti in ne iz politične moči: „...bili so in ostali kultura, ne pa tudi osvajalna soldateska... Postali so glasniki evropske pravice do svobodne osebnosti...“

A usodo srednje Evrope svobodnih narodov je vsaj zaenkrat zapečatila Jalta. „Tako je srednja Evropa postala, kar je: negotovost majhnih narodov med vzhodom in zaho-

dom. Značilnost teh majhnih narodov v tem neusmiljenem primežu pa je v tem, da je njihov obstoj vsak trenutek vprašljiv, da lahko vsak trenutek izginejo iz obličja sveta in da se pripadniki teh narodov te smrtni nevarnosti vsak trenutek zavedajo.“ Seveda takšno mišljenje ne more biti všeč tistim politikom, pa naj bodo to slovenski ali katerikoli, vzhodni ali zahodni, ki imajo krivično in nasilno Jalto za edinega zanesljivega poroka svetovnega mira. Kajpak na račun teptanja in življenjskega ogrožanja malih narodov. Prav zato, pravi Rožanc, ne moremo in ne smemo mimo dejstva, da „je ta svetovljanska kultura, ki nima generalskih epolet, zdaj zapisana smrti“.

Slovenci smo se že leta 1918 odločili za novo zgodovinsko možnost v zvezi južnih Slovanov, v skupni državi Jugoslaviji. A kot vse kaže, se naša pričakovanja niso uresničila. „In danes, skoraj po sedemdesetih letih te Jugoslavije se naša nepovezanost s tem prostorom potrjuje spet in spet: naša pglavitna življenjska žila, po kateri izmenjujemo svoje duhovno in materialno bogastvo, je še vedno južna železnica, ki pelje z Dunaja v Trst. Jugoslavija ni in ni naš organski družbeni in gospodarski prostor, v katerem bi se lahko konstituirali kot družbena in ekonomska moč, tudi ni naš enot-

ni kulturni prostor, ampak še vedno le politična zveza, ki jo ohranja spoznanje nemočnih,“ ugotavlja Rožanc brez opleševanja. Za povojno slovensko komunistično vodstvo pa pravi: „Ta partija nas — kolikor nas trga iz srednjeevropske kulture — celó slabi in nam jemlje veselje do življenja... vsiljuje tudi religijo ateizma in Človekaboga, ki je zahodna in vzhodna religija, nikakor pa srednjeevropska religija.“

Rožanc ugotavlja, da slovenska partija z razredno (komunistično-leninistično) politiko hromí vse gospodarske sile naroda in duší možnost socialnega boja. „Tako ta partija ni sprta samo z Bogom, ampak tudi sama s seboj. Nenehoma nas mobilizira in kliče kvišku, k strnitvi vrst in v boj in nam za mobilizacijo vseh človeških moči ponuja samoupravljanje in delegatski sistem, obenem pa brez spoštovanja Človekove božje svobode — čepi nad nami kot koklja nad piščanci in kot edina odločujoča volja, ki v kali blokira vsako spontano voljo,“ pravi Rožanc.

Rožanc vidi dva vzroka za umiranje narodovih moči: razdeljeno Evropo in izključni monopol komunistične partije nad vsemi narodovimi silami. Ostati zvest samemu sebi, ugotavlja Rožanc, pomeni sprejeti to umiranje. „Umreti lepo se pravi vzljubiti vse tisto, kar smo, čeprav je zapisano smrti ali pa celo prav zaradi tega, ker je zapisano smrti. Sprejeti, če ne vzljubiti Jugoslavijo, ki je najbrž ta trenutek še vedno naša edina politična varianta, obenem pa stremeti k narodni dr-

žavi, ki je naša neodtujljiva srednjeevropska dediščina,“ pogumno sklepa svoje razmišljanje Marjan Rožanc.

KRIVDA SLOVENSKE KOMUNISTIČNE OBLASTI DO NARODA

Znani mariborski publicist TONE PERŠAK je v svojem premišljevanju neprizanesljivo bral levite slovenskim politikom, ki so v največji meri odgovorni za težek položaj slovenskega naroda v Jugoslaviji. Tako ugotavlja, da je slovenska politika kljub protestom končno vedno pristala na ukrepe beograjske vlade, ki so posebej prizadeli življenjske koristi slovenskega naroda. To je skoraj naravno, „saj jo zanima ohranitev sistema, ohranitev sebe v sistemu, kar pomeni predvsem ohranitev vzpostavljenih razmerij in dosežene hierarhije“.

Zatem našteva nekaj odločitev zvezne jugoslovanske vlade proti koristim slovenskega naroda, na katere je slovenska vlada končno le pristala. „Gre za že razvpite probleme v zvezi z omejevanjem uvoza tuje strokovne literature..., vse bolj smo odvisni od srbohrvaških prevodov, o čemer nazorno pričajo tudi izložbe nekaterih naših knjigarn... Slovenci smo iz dneva v dan kulturno bolj odvisni od drugih republik... Gre potemtakem za neke vrste kulturno kolonizacijo, za katero ne želim trditi, da je namerna, vendar stoji za njo jasno formulirano politično hotenje, a zanikati je ni mogoče, kakor tudi ni mogoče za-

nikati dejstva, da je zanj soodgovorna tudi slovenska politika.“ Dalje ugotavlja Peršak, da „...gre za uvoz slovenskih knjig, ki izhajajo v Celovcu ali Trstu in so sestavni del slovenske nacionalne kulture. Te knjige so pravzaprav obravnavane kot tuja literatura in je v bistvu enako težko, vsaj do nekaterih, priti do njih kot do nemških, francoskih, angleških ali ameriških knjig.“

Peršak je jasno spregovoril tudi o dolžnosti matične Slovenije do zamejstva: „Obenem smo seveda mi kot tu živeča večina Slovencev odgovorni za prihodnost in obstoj Slovencev izven Jugoslavije in zlasti za uresničevanje naših skupnih teženj po enotnosti in celovitosti, po združenji Sloveniji.“

Zatem je Peršak jasno in brez strahu spregovoril o neodgovornosti slovenskih politikov do slovenskega naroda: „S stališča prihodnosti slovenskega naroda, ki mu celo nekateri slovenski politiki sami napovedujejo pretopitev in spojitev s pripadniki drugih današnjih jugoslovanskih narodov v nekakšno novo skupnost, je slovenska politika po moje neposredno odgovorna tudi za to celoto slovenskega naroda in te odgovornosti je ne more rešiti in osvoboditi nobena današnja kriza ali stabilizacija.“

Ob koncu je Peršak spregovoril še o gospodarski kolonizaciji Slovenije s strani Beograda. Povedal je, „...da znaša slovenski proračun za leto 1985 ca. 57 novih milijard, od tega naj bi bilo 36 novih milijard namenjeno za prispevek v proračun

SFRJ. Torej 36:21 v korist federacije“. Prav tako je povedal, „...da tudi Slovenija s svojo tehnologijo danes sodi med nerazvite dežele“. Zatim je končal: „To meji v resnici že na izkoriščanje in prav v tem je iskati eno od bistvenih razlag za tehnološko zaostajanje Slovenije, za kar je nedvomno, po mojem pač, odgovorna tudi slovenska politika, ki na ta nesorazmerja pristaja.“

SLOVENSKI JEZIK V POLITIKI IN NA TV

O tem občutljivem predmetu je spregovoril pesnik JANEZ MENART. Takoj na začetku je pojasnil: „Raznih nerešenih vprašanj je žal toliko, da vseh nikakor ne bi bilo mogoče skrbno in tehtno pregle dati niti na mnogo širšem posvetovanju, kot je tole naše.“ Nadalje je rekel: „Ustrezne analize zadnjih let namreč jasno kažejo, da se v tem smislu čuti ogrožena že dobra tretjina Slovencev.“

Menart je odprl tudi vprašanje rabe slovenskega jezika v zveznih ustanovah, do česar imamo tudi po ustavi vso pravico. Menil je, da slovenski politiki sami izpodkopavajo ustavo, ko te pravice ne uporabljajo in rajši govorijo polomljeno srbohrvaščino. Vsak posamezni politik, meni Menart, lahko govori zasebno, kakor mu je prav: „Kot naš predstavnik pa te pravice nima, dokler mu je ne damo mi, državljani socialistične republike Slovenije, ki smo ga izvolili za svojega predstavnika.“

Zatem je obširno in z dokazi spregovoril o podcenjevanju slo-

venskega jezika na slovenski televiziji, ki je zelo pomembna kulturna ustanova našega časa. Menil je, da je malomarnost odgovornih krogov zelo velika, prav tako pa tudi neodgovornost. Odločno se je zavzel za spoštovanje vseh ostalih jezikov jugoslovanskih narodov, a tudi za dosledno uveljavljanje slovenščine v vseh javnih ustanovah, do česar imamo vso pravico.

NEMOČ DUŠEVNIH IZSELJENCEV V DRUŽBI

Prispevek pisatelja IGORJA TORKARJA je bil prav gotovo najbolj drzen in izzivalen. To je razumljivo, saj je Igor Torkar prestal v povojni Jugoslaviji dachauske procese in zaporno kazen. Zloglasni dachauski procesi so bili izmišljena obtožba tistih slovenskih predvojnih komunistov, ki so prišli v nacistično taborišče Dachau in ga preživel. Nekatere teh ljudi je slovensko komunistično vodstvo z vednostjo Tita (nekateri menijo, da celo po ukazu Moskve) obsodilo sodelovanja z gestapom, češ da bi sicer ne preživel Dachaua. Na ta način so se hoteli znebiti odločnih ljudi, ki se niso pokorili vodstvu partije.

Igor Torkar je v romanu „Umiranje na obroke“, ki je izšel leta 1984 v Ljubljani, opisal svojo uso- do v dachauskih procesih in zapor, ki je sledil, kot tudi vsa poznejša nagajanja. Roman je bil v nekaj tednih razprodan in je doživel že ponatis. Posamezni izobraženci in pisatelji so javno zahtevali pojasnitev

takratnih zločinskih okoliščin, a je niso dobili.

Na ljubljanski tribuni je Igor Torkar brez usmiljenja ožigosal slovensko povojno družbo in politično vodstvo. Takole pravi: „Ta čas je danes in od vekomaj, na žalost, približno enak, kajti od vekomaj so in bodo ljudje povsod približno enaki. Tiranije, desne in leve, vse so si podobne.“

S temi besedami je začel analizo stanja kulture v slovenski povojni družbi, ki je bila in je še vedno na milost in nemilost prepuščena peščici „izbrancev“, ki jo samovoljno krojijo, tiste pa, ki se jim ne uklonijo, prej ali slej izrinejo v duševno izseljenost — v molk. Istočasno pa si „ponarejevalci“ resnice, ugotavlja Torkar, privoščijo poljubno prikrajanje raznih poročil in prispevkov za razne časopise, kakor pač odgovarja dnevni politiki. „Vse današnje nevarnosti za slovenski narod, za slovensko kulturno politiko povzroča predvsem moralno hiranje nekatereh kadrov naše politične — že dolgo let — prve lige...“

„Čeprav marsikateri OBLASTI izobražen narod od vekomaj ni preveč všeč, ker z njim težje manipuliraš, je vendar naša dolžnost, da odločno povemo tudi za našo rabo: Nekulturnim, neizobraženim Slovencem opazno hira nacionalna zavest,“ pravi Torkar.

V svojem premišljevanju se Torkar ves čas pogovarja s „fiktivnim aktivistom“ („namišljenim zagnancem“), ki ga je mogoče prepoznati kot glavnega urednika sobotne prilo-

ge ljubljanskega Dela in ki po mili volji šari z resnico ter onemogoča objavljane neprijetnih prispevkov, s čimer nasilno duši svobodo izražanja. Ob koncu premišljevanja Torkar govori svojemu nasprotniku: „Spoštovani ‚fiktivni aktivist‘! Dobronamerno bi vas rad prepričal, da ‚današnje stopnjo našega razvoja‘ lahko na kratko imenujemo KRIZA MORALE! Iz te krize se skotijo še razne druge krize. Naj jih nekaj imenujem z izrazi, sposojenimi iz naše družbenogospodarske ‚sfere‘: stabilizacija tartifovstva (zlaganosti, hinavščine), devalvacija (= znižanje vrednosti) resnice, inflacija laži, milijarde (pod plazom dolarjev zasutih) moralnih dolgov do padlih in umrlih za humani socializem, revalorizacija (= dvig veljave) družbenopolitične in kazenske NEODGOVORNOSTI. V močvirju takih kriz se sleherni narod in njegova kultura — torej tudi slovenski narod in slovenska kultura — kaj hitro pričeneta pogrezati. Najprej seveda v DUŠEVNO EMIGRACIJO (=izselitev). Duševni emigranti ne morejo ne slovenskemu narodu ne slovenski kulturi pomagati po strmi in — kot je štiridesetletna praksa nepričakovano pokazala — zelo kotanjasti poti v humani socializem.“

ZAGOVORNIKI REŽIMA SO MED PISATELJI IZJEMA

Le MILOŠ MIKELN in MARJAN PUNGARTNIK sta na ljubljanski tribuni zagovarjala slovensko komunistično oblast in njen mačehovski

odnos do naroda in kulture.

Miloš Mikeln je to počel zelo previdno in z veliko mero taktike, da bi ne veljal za stalinista. Marjan Pungartnik pa je pisateljem nesramno očital, da so literaturo spolitizirali in jo zlorabili v politične namene. Sam zase je pa zatrdil: „Jaz bom svoje politično delo usmeril v Socialistično zvezo in Zvezo komunistov, ker se mi upira vsakršna zloraba literature v politične namene.“

Pungartnik seveda ni bil toliko resnicoljuben, da bi priznal, da pisatelji uporabljajo literaturo za politični boj, ker je pač to znotraj Socialistične zveze in Zveze komunistov... S tem je pokazal svojo neznačajnost, ko je prizadevanja pisateljev in drugih izobražencev za resnično demokratizacijo slovenske družbe zavrgel z zlaganimi političnimi razlogi: „Lastnega kulturnega razvoja ne moremo graditi na približnih ocenah zahodne sociologije, ampak na konkretnih ocenah naših razmer in na marksistični analizi. Eden od znakov ‚velikega preobrata‘ izobraženstva tudi pri nas je njihovo opuščanje marksizma, tako da danes o njem še slišati ne marajo.“

Seveda ni povedal, da se to dogaja zato, ker marksizem in marksistična analiza, ki sta del okostenelega komunističnega svetovnega nazora (ta pa ne prenese nobene dejanske kritike), izvajata nasilje nad vsakim znanstvenim družbenoslovnim postopkom in sta v resnici pravi vzrok toliko stranpoti povojne slovenske družbe. V nesvobodi pač ni mogoče ustvariti kaj pozitivnega.

Na ljubljanski pisateljski tribuni se je na govorniškem odru zvrstilo nad dvajset slovenskih pesnikov, pisateljev in časnikarjev. Njihov odločni glas je marsikoga presenetil, če že ne čisto osupnil. Kaj tako jasnega in odkritega Ljubljana po letu 1945 še ni slišala.

Odmev v slovenskem tisku v domovini je bil širok in različen. Predvsem politiki so se ustrašili takšne odprtosti in odločnosti, čutili so se dolžne braniti svoj prednostni položaj, zato so skušali pisateljsko tribuno spraviti v slabo luč. A o tem bo podrobneje govorilo naše naslednje premišljevanje.

Kljub temu velja navesti še sklepne besede BOJANA ŠTIHA. Pisateljsko tribuno je označil takole: „Prvič tole: svoboda je strahovita moč. Če bo naše srečanje ostalo zapisano v spominu, potem bo ostalo zapisano zaradi svobode mišljenja, zaradi nujnosti razmišljanja, zaradi svobode vrednotenja.“ Ob teh besedah se človeku milo stori saj je za slovenski narod žalostno, da je moral čakati na takšno „svobodno“ (in vendar ne čisto svobodno) tribuno celih 40 let.

Nadalje je Štih poudaril: „Zavedli smo se, da brez kritičnega in pluralističnega mišljenjskega soočanja ni mogoče živeti.“

Kako škodljivo in zadušljivo je nesvobodno ozračje, kjer je vsaka svobodna misel, pa čeprav želi biti vzpodbudna, že vnaprej obsojena na molk, če že ne na rešetke, je dovolj

jasno pokazal povojni čas v Jugoslaviji.

Bojan Štih je v sklepnem govoru poudaril, da vidi slovenski narod oporo predvsem v slovenskih pisateljih, kulturnih ustvarjalcih in znanstvenikih. S tem je bilo pa jasno povedano, da je ne more iskati v njenih politikih, ki so koristi svojega naroda že zdavnaj izdali in jih izdajajo vsak dan znova.

„Tudi to zborovanje je odkrilo, da lahko slovenski ljudje vidijo v slovenskih pisateljih, kulturnih ustvarjavcih, znanstvenikih in v posvetnih delavcih dragoceno kulturno in politično moč, ki ne konstituira (= sestavlja) naroda samo v tem trenutku, marveč ga tudi definira (= določa) v pogojih najširše svobode.“

Istočasno pa se Štih zaveda, da so razmere doma takšnim težnjam nenaklonjene, kot tudi, da je do resnične demokracije in človekoljubnega socializma še dolga pot. Zato je sklenil „Končan pa ni naš kulturni in politični boj“.

(Naša luč)

Gospod gre na pot

Zdi se, da bo spet eden tistih dni, ko se bo sonce plazilo po nebu ter brez usmíljenja žgalo na ravnino, ki se na široko odpira na oni strani podolgastega mesta Cruz del Eje.

Tako smo vsaj presodili po zajtrku tam pod borovci ter se ozirali po čistem nebu in osonč-nih hrbtih raztegnjenih Gemelas.

Župnik Anton je še pripomnil: „Saj bomo hitro opravili, najbrž ne bo nikogar razen mame, ki bi nas kaj več zadrževal.“

„Živí mama čisto sama? In otroci so jo pustili ter se raztepli?“ sem povprašal.

„Bog ve, kako je letos; pred leti so še nekateri bili z njo. Laní je bil samo še eden doma. Mož ji je pred nekaj leti umrl. Mislim, da kmalu za gospodom Rudolfom,“ je gospod Anton pojasnjeval.

„Torej bo že šest let od tedaj.“

„Tako nekako!“ je pritrdil. „Leta gredo...“

„Pripravim vozilo in že lahko gremo,“ je dejal France in se napotil proti vrsti avtomobilov, ki so čakali v senci bleščečih borovcev.

Gospod Anton je še enkrat segel v notranji naprsni žep ter se zasigural, da je vse potrebno vzel s seboj.

Udobno v rdečem avtomobilu France z varno roko šofira, poleg njega gospod Anton, kateremu desnica počiva rahlo na srčni strani in varuje Njegovo telo, ki ga nosi skoraj osemdesetletni ženici za zvestega spremljevalca, ko ji bo določena ura. Nazaj sem naslonjen na zadnjem sedežu in skozi priprta stekla motrim vedno manjše obronke usločenih hribov iz Sierras chicas, ki se za Urri-torco izgublajo tja v raztegnjeni nižinski svet. Slišimo samo godrnjavo drhtenje motorja, ki nas nosi z brzino po napeto dvigajoči se gladki asfaltirani cesti, pa se nato spet sprevrže navzdol v širokem loku, preden se zažene v ravni črti v daljavo, ki ji ne vidimo konca. Govorimo malo: iz samega spoštovanja do našega nevidnega Sopotnika smo zatopljeni vsak v svoje misli: France resno grunta, če bo še našel pot do tiste hiše, kamor moramo priti. Vrsto let že ni bil na tem koncu in zunanja podoba kraja hitro zbledi.

Gospod Anton rahlo pregiblje ustnice v molitvi za ženo, kateri prinaša kruh večnih moči. Káko bo letos našel? Enkrat na leto jo obišče in s siadkim tolažilom napolni njeno dušo. Kolikokrat še? Prav ta neznanka grebe po njem? Kolikokrat še? Nekoč bo posled-

njič šel na to pot, kajti ne bo je več, da bi ji z dobroto prinašal zvestega Prijatelja. Tudi nase pomisli: kaj vse se zgodi v času, ko bo po neskončno dolgem letu znova zorel sad na figovem drevesu.

Mene so dogodki zanesli blizu dvajset let nazaj. V januarskem popoldnevu smo se vozili po razgretem asfaltu s kamioneto, da so mi polzele kaplje znoja s čela in kapljale na prekrižane roke na prsih.

„Še nekaj kilometrov pa bom tam,“ je prigovarjal tedaj gospod Rudolf, ki je sedel med šoferjem in menoj v kabini, ko je spoznal, da nam je vročina po spuščajoči se cesti proti mestu vzela prejšnjo živahnost in nas potiskala v dremavost. Zada se premetavajo prazne košare ter zabojski za grozdje in paradižnike. Čebra za med se valjata in trkljata med seboj.

Vsega je bilo tedaj na kinti: dolgo grozdje je viselo z brajd ob hiši in ob ropotarnici. Naše oči so obvisle na njem. Dekleta iz kuhinje, ki so šle z nami v drugem avtomobilu zadaj, so se zagnale vanj, da si ugasijo žejo. Tam čez, za nekaj redmi vinograda, pa so se rdečili zdravi paradižniki, ki so jih nato urne roke deklet polagale v zaboje. Zrellost grozdja pa je Rudolf sam presodil in odkazoval, katero in kje naj se poreže. Tedaj sem bil prvič tam in pomagal pri tej mali trgatvi.

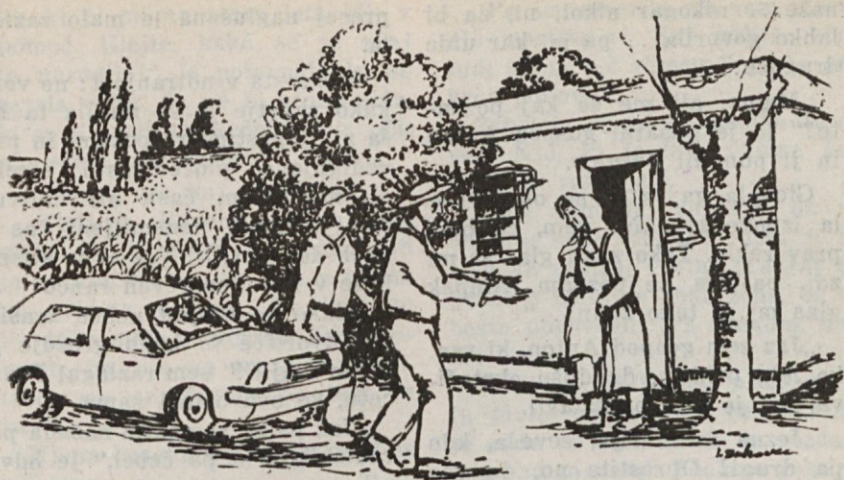
Ko so bili računi sklenjeni in poravnani, nam je gospodinja ponudila še sočne breskve. „Vzemite in se odžejajte! Sem vedela, da pridete, in sem jih hranila za vas.“ Oči so ji sijale v topli dobroti, ko je lahko ponudila te sveže dobrote dobre zemlje. Majda, Marjeta, Silva in Marjanca so segle po njih in jih ponudile tudi nam, ko smo naložili kamioneto.

Nisem šel več po nakupu tja dol, vendar mi je ostal ta prvi pohod toplo v spominu. Morda zaradi košarice dehtečih breskev v ponujajočih rokah gospodinje, morebiti zaradi zvenečega smeha deklet, ko so nam jih izbirale, ali pa zaradi kimaajočega grozdja, v katerega je sonce točilo zlató za zrelo moč...

Po dolgem je zdaj France prevozil razvlečeno mesto in tresoči se most smo prečkali že nekje na spodnjem koncu. K cesti so se sklanjala široka drevesa oljk, obtežena s težkim, zelenim, podolgovatim sadom. Cela polja samih košatih dreves, ki so nas spremljala v nedogled. Hiše so izginjale, le tu pa tam kak razdrapan rančo. Vidi se, da smo že precej izven dolgega obljudenega predmestja, kajti tudi promet se je vidno zredčil.

Ob cestnih jarkih se bohoti le še visoka trda trava, ki je niti živina ne bi pozelela; oljčni nasadi vedno bolj ponehujejo. Suha zemlja drhti pod vročino sonca in prosi za mokroto...

Za hip se ustavimo ob robu ce-

ste in ogledujemo. Razpokana hiša tišči v visoko murvino drevo. Omet je odletel z nje, da razkazuje gola rebra mimoidočim. Ozka cestica se zajeda med polzraslim koruziščem do dvorišča. Zada je še ostanek nekdanje ropotarnice. Ob njej se stiska figovo drevo s povešenimi vejami skoraj do zemlje.

„To naj bi bilo,“ je France medlo spoznaval spremenjeno podoba hiše v polju.

„In kje je nekdanji vinograd? Kje brajda, ki so se naslanjale na ropotarnico?“ sem vprašal in preletel nizki koruzni nasad, ki ga nekoč pač ni bilo. „To, da bi bilo?“ sem začudeno ugotavljal. Od nekdanj je ostala skoraj podirajoče se kočura.

„Tu je, France! Kar notri zapeljite!“ je potrdil Anton, ko

se je razgledal. „Da vidimo, če je sploh kdo pri hiši.“

Pes, privezan k murvinemu drevesu, se je divje trgal in se vzpenjal na zadnje tace. Hripavo je lajal in kazal ostre grozeče čakane. Gorje, če bi popustila veriga! Vse prigovarjanje v našem jeziku ni nič pomagalo: ni doznal naših besed.

Šele ko se je prikazala na pragu stara, drobna ženica z rokami pod predpasnikom in mu nekaj rekla, se je pomiril.

Pozdravili smo jo skoraj vsi v en glas. Najglasneje gospod Anton, saj je imel on glavno poslanstvo.

„Quiénes son...“ je rahlo po-barala in šele čez čas se je opravičevala: „Saj ste Slovenci!“ je presodila pa našem pozdravu. „Veste, nič več ne govorim po

naše... nikogar nikoli ni, da bi lahko govorila... pa mi kar uide drugače..."

„Mama, ali me še kaj pozna-te?“ jo je pobaral gospod Anton in ji ponudil desnico.

Gledala ga je in se obotavljala izpovedati. „Ne vem, če bom prav rekla. Tako znan glas se mi zdi, pa vas ne poznam. Ampak glas mi je tako znan..."

„Jaz sem gospod Anton, ki vsa ko leto pridem, da dušo okrtačiva," se je sam predstavil.

„Jezus in Marija, seveda, kdo pa drugi! Oprostite no, da vas nisem takoj pogruntala," ji je bilo merodno.

„Je že dobro! Nič hudega!" jo je pomiril.

„Počakajte, da si poiščem kak drug predpasnik! Saj veste, pri svojem delu sem taka..."

„Je že dobro! Kar notri stopiva in se bova pomenila. Saj Bog je z vsem zadovoljen."

Ohlapna bluza, ki sta ji sonce in pranje izžgala barvo, ji je visela na ozkem koščenem telesu. Okrog nje je opletalo skoraj do tal krilo, črna ruta ji je pokrivala ostanek redkih rjavosivih las in bila zavezana v velik vozel nad tilnikom. V globoke jamice je bilo pogreznjenih dvoje drobnih oči, čez ličnice potegnjena nagubana koža in suha koničasta bradica, potisnjena naprej. Drobne prste obeh rok bi kot suh lipov list stisnil v eno samo dlan. Treba je bilo povzdigniti glas, da ga je

precej naglušena le malo zaznala.

Odšla sta v notranjost: ne vem, kako zavetje je še nudila ta hiša z vijugastimi razpokami in privzdignjeno pločevinasto streho ob nevihtnem času ali nalivu? Kaj je storil neusmiljeni čas v dveh desetletjih! Vse se je stisnilo le v navaden reven rančo!

„Kako so brajde nekoč krasile vse dvorišče in kako grozdje je težilo z njih!" sem razlagal Francetu, ko sva ostala sama.

„Jaz pa se spomnim nasada paradižnikov in pa čebel," je odvrnil.

„S čebelami je takó: premine gospodar, gredo tudi one za njim. To staro kmečko reklo drži do pičice."

Segel sem po figovo vejo in si utrgal cukreni sedež z nje.

Opravila sta in se prikazala spet na soncu.

„Pa kdo še živi z vami, mama?"

„Tu je še en sin, ki si pa zida svojo hišo tam na oni strani," je pokazala z roko. „Drugi sin pa se je že pred leti preselil bolj v sredo mesta, ker je žena tam ravnateljica šole. Tam jima bolj prav pride. Dva pa sta šla v Buenos Aires: sin in hči, in sta zame izgubljena. Ko se bo še ta sin tu poročil, bom ostala pa sama."

„Pa ima že deklet?" jo pobara gospod Anton.

„Seveda jo ima, saj včasih pride z njim. Ko bo hiša, bo šel. Pa vam rečem, toliko sem prosila Boga, da bi mi dal vzgojiti otro-

ke, ki bi mi na stara leta bili v pomoč. Glejte, kakó se je zdaj to naredilo!“ je potarnala in se zazrla v tla, da ne bi videli solz, ki so ji močile posušeno lice. „Čisto sama bom nekoč!“

„Otroci vas kaj obiščejo?“

„Tisti iz Buenos Airesa zelo malo. Je le daleč do sem!“ jih je opravičevala. „Ta dva z mesta pa prideta večkrat. Pa kaj, ko jih tako malo razumem. Njuni o-
onem, pa jim ne znam razložiti, troci me sprašujejo po tem in kar bi hoteli.

Njena beseda drhti, težko ji je pri srcu.

„Mama, mi bomo počasi šli, ker je še dolga pot,“ je odločil gospod Anton.

„Pa bi še vsaj malo ostali! Nikogar nimam, ki bi se z njim kaj pogovorila. Saj sem zmeraj sama. Sin pride in gre. Kak dan sploh ne pride. Saj se mi že jezik zatika. Ja, pa še: Bog vam povrni vsem skupaj za ta obisk in za delo z mano. Nič nimam, da bi vam vse to poplačala. Včasih sem imela vsaj jajca, da sem jih lahko komu dala...“

„Pa lepe breskve ste imeli. Dobro so mi še v spominu,“ sem jo pobaral, ko sem opazil, da je brez zob.

„Najrajši imam lonček mleka s kruhom ali pa polento. To najlažje spravim vase,“ je brez občutka kake nerodnosti povedala.

Ko smo lezli v avtomobil, je še enkrat pristopila in nam dala roko.

„Pa ne zamerite, da vam nisem nič postregla! Saj vidite, zdaj tudi sama nič nimam,“ je še enkrat ponovila.

Zbolela jo je ta grenka izpoved. Njo, ki je bila vajena kaj imeti in razdajati.

„Bog vam daj zdravja, da se ob letu spet vidimo!“ sem ji še želel in zapiral vrata. „Takrat bo prišla z nami še kaka žena, da se bosta pogovorili. Pa zbogom, mama!“

Vozilo se je počasi premaknilo in zavilo na asfaltno cesto. Mati je stala ob oglu ranča in gledala negibna za nami. Zdelane roke je spet stiskala pod predpasnik; nič jih ni dvignila, da bi nam pomahala. Mogoče se ji je zdelo to pregosposko...

Dolgo smo še potem govorili o njej, ki je svoje življenje razdala drugim. Kaj pa je pridržala sebi?

Skoraj osemdeset praznih križev. Toda pretežkih za njene požite moči. Naj jih Gospod pretehta!

Boleče me je prizadelo, kakor bi se bil odtrgal od svoje matere. Še sploh veste, kako je človeku, ki po tolikih letih nekje najde mater, pa jo spet zapušča?

Jože Krivec

Za mladino za mladino

Pismo slovenski mladini

Dragi mladi Slovenec!

Napisal ti bom komaj kaj več kot pozdrav: slovenski in krščanski pozdrav z obale Jadranskega morja.

Vzemi, ko da prejemaš od mene šopek nageljnov, vsakega z njegovim sporočilcem.

Pet nageljnov bo dovolj.

Prvi nagelj. Ne prevzemaj se, ker si mlad! Nobene zasluge ni-maš zato, da si mlad. Stran s ti-stim odtenkom napuha, ki včasih zveni iz udarjanja na prsi: „Mi mladi!“ Svojo mladost jemlji v vsej skromnosti kot božji dar, za katerega boš moral odgovarjati. Sicer pa ti takšna skromnost ne bo težka ob misli, koliko mladih danes nima ničesar od svoje mla-dosti, koliko jih pada na frontah, koliko jih zaman išče košček kru-ha. A tudi ko bi bili vsi mladi srečni, bi ti ostal še en — ne-izpodmakljiv — razlog za skrom-

nost: misel, da bo tudi tvoja mla-dost šla kot veter, da boš tudi ti že jutri na bregu zrelosti in sta-rosti.

Drugi nagelj. Vedi, da si rojen za resnico. Zato išči resnico! Re-snica naj ti bo sveta. Ne zatekaj se k ljudem, ki so brez odnosa do resnice. Ne segaj po knjigah, katerih avtorjem ni do resnice. Rojen si, da preko resnice prideš do Resnice: tiste, ki bo osmislila tvoje življenje in tvojo smrt.

Tretji nagelj. Bodi pošten! Po-šten posebno na dveh področjih, kjer se bo štehtala tvoja moralna osebnost: na področju denarja in na področju spolnosti.

Četrti nagelj. Tvoja življenjska ambicija naj bo, da boš dober, do-ber z vsemi, dober na vse strani, začeniš od tvojih staršev, vzgo-jiteljev in dobrotnikov.

Peti nagelj. Tudi če čutiš kot svojo domovino Argentino, ostani

sin svoje srčne domovine Slovenije! Skušaj si prisvojiti njen jezik, skušaj spoznati njene lepote, skušaj se poglobiti v njeno zgodovino, skušaj spremljati njeno kulturo. Ne odrekaj svoje ljubezni materi Sloveniji, ki je je danes še posebej potrebna.

To je moj šopek.

Teh pet nageljnov povij z zlatim trakcem Vere — Upanja — Ljubezni!

Tako bo tvoje dneve in tvoje

noči razsvetljavala Vera, jih bo svežilo Upanje, jih bo ogrevala Ljubezen.

Vse tvoje bivanje bo prežeto s Smislom. Česarkoli se boš lotil, vse bo tvoj angel zapisoval v knjigo Življenja. Nekoč boš spoznal, da je bilo v kobuljici teh nageljnov seme večnosti.

V vetrovnem pomladnem dnevu te pozdravlja

Alojz Rebula

v družini

SPOČETJE — pričetek življenja

Nisem zdravnica, biologinja ali znanstvenica, patronažna ali medicinska sestra. Sem le mati, ki sem s precejšnjo mero dobre volje, ljubezni in zaupanja rojevala svoje otroke, hkrati pa sem se z vsakim novim rojstvom še bolj zavedala svoje odgovornosti. Moja ljubezen in občutek materinstva pa sta se poglabljala. Zato me tudi vsa vprašanja v zvezi s spočetjem, nosečnostjo in rojstvom otroka zanimajo in me zadevajo v živo. Ob njih se ustavljajo moja čustvovanja, razmišljanja in zorijo nova spoznanja, ki jih bogatim s spoznanji in mnenji zdravnikov, porodničarjev, genetikov, socialnih delavcev pa znank in prijateljic. Marsika-

tera sem osvojila in jih zato tudi rada navajam.

Domala po vsem svetu sporočajo o rojstvu otrok, ki so bili spočeti v epruveti. Tudi v ljubljanskem Kliničnem centru so doslej — kot mi je znano — kar štirikrat zajo-kali in nepopisno osrečili svoje starše; veselo in ponosno je bilo

zdravstveno osebje, razveselili smo se jih celo mnogi od nas, ki delimo s starši ta edinstveni občutek sreče. Poleg tega so bila rojstva teh otrok sprejeta z velikim občudovanjem napredka, ki ga je napravila naša medicina v zadnjih letih, kljub skromnim razmeram, pa s toliko večjo zavzetostjo zdravnikov. V svetu spočetje v epruveti ni množično in malo je klinik, ki se lahko s tem ponašajo. Vsako tako spočetje prinaša tudi našim zdravnikom nova spoznanja.

Prav tako jih je prineslo tudi meni in mojemu doživljanju materinstva. Svojo zadnjo nosečnost sem, z razliko od prejšnjih, spremljala z veliko večjim občudovanjem čudežev, ki so se dogajali v meni. Zamislila in kar obstrmela sem ob marsičem, zame do tedaj neznanem, kar sem prebiral v prevodu knjige o Življenju pred rojstvom znanih švedskih avtorjev. Kasneje sem vse to z velikim zanimanjem občudovala v filmu, ki nam ga je kar dvakrat prikazala naša televizija.

Spraševala sem se na primer, od kod energija, ki giblje repke spermijev, da morejo kljub vsem zaprekam dospeti do jajčeca, ki jih čaka. Seveda je to kemična energija, ki se sprošča ob pretvorbi sladkorja, s katerim oskrbi spermijske semenske tekočine iz prostate. Toda kako se to pretvarja, ne vemo. Od kod spermiju težnja, da neutrudno išče pot proti jajčecu? Zakaj tekmovanje, da uspe le eden? Zakaj „premišljeno“ in „klju-

bovalno“ zadržanje jajčeca, da izmed množice oblegovalcev sprejme le enega? Je to res prepuščeno zgolj naključju, ki je lahko tako usodno za bodočega človeka? Te nepojasnjene skrivnosti samo v zvezi z jajcem in spermijem nazorno kaže tudi stavek, ki ga citiram iz iste knjige: „Na kakšen način najde spermij skrito jajčece, obstajajo mnoge domneve. Znano je, da spermiji plavajo proti toku (sluzi materničnega vratu); plavati morajo tudi proti toku valjčih resic (v jajcevodu), ki je usmerjen od trebušne votline proti maternici (v nasprotni smeri gibanja spermijev). Očitno je, da jajčna celica izloča snovi, ki direktno privlačijo spermij. Zdi se, da je bistvenega pomena za to srečanje večurno prebivanje spermija v jajcevodu.“ Z izrazi kot so „znano je“, „očitno je“, nam lahko

odgovarjata medicina in biologija. Ugotavljata le dejstva. Zakaj je tako, pa lahko razmišljamo in se strme sprašujemo.

Ali se takim stvarjem še znamo čuditi? Zakaj ne zastrmimo ob takih dogajanjih. Že tisočletja se dan za dnem ponavljajo v našem življenju, a niso zato nič manj vznemirljiva in nova, saj sta vsako jajčece in vsak spermij nekaj enkratnega in neponovljivega zaradi genov, ki jih vsebujeta vsak zase. Kako to, da se ne zamislimo ob dejstvu, da je v trenutku združitve spermija in jajčeca — z nastankom prve celice novega človeka — določen celoten človek, ki se bo od tega trenutka dalje samo še razvijal, telesno in duševno, tja do smrti?

Oplojena jajčna celica je neodvisna, samostojna celica, nova biološka enota, ki se popolnoma razlikuje od celic matere, ker vsebuje genetske sestavine očeta, in se razlikuje tudi od očetovih celic, ker vsebuje genetske sestavine matere. Čeprav je celica ena sama, vsebuje celoten program rasti in razvoja novega človeka, ker vsebuje vse potrebne kromosome z vsemi genetskimi zasnovami. Iz nje se bodo razvili organi s točno določenimi nalogami; v njej so zasnovane vse fizične in psihične, osebnostne značilnosti potomca, od odtenka v barvi las in oči pa do zadnje poteze njegovega značaja, slabih in dobrih nagnjenj, v njej so zasnovane njegove nadarjenosti bodisi za matematiko, bodisi za glasbo in še vse

druga najrazličnejša zanimanja, s katerimi je obdarjen vsak človek; v njej so zasnovane tudi vse nagnjenosti k boleznim ali dedna bolezen, ki se lahko pojavi šele čez leta. Poleg tega vsebuje ta celica tudi nadzor nad izvajanjem programa, ki določa nadaljnji razvoj jajčne celice same. Skratka, ta celica ima sebi lastno življenje, ki je nekaj popolnoma novega in drugegačnega od življenja matere.

Vsa moja razglabljanja v zvezi s tem so nestrokovna, poenostavljena. Toda pri tem si želim, da naš odnos do teh stvari ne bi bil brezbrizen, ampak spoštljiv in poglobljen. Veliko je še skrivnosti samo v zvezi s spočetjem, ki jih lahko le naštevamo in raziskujemo. Naj omenim še eno zanimivost, ki zasluži občudovanje. Ko se prva celica prične deliti, nastajajo različne celice. V tem grozdu celic se pojavi skupek, ki je na primer zasnova možganov. Že obstoj teh posebnih celic, iz katerih se bodo razvil možgani, bi moral veljati za čudo sveta. Tej peščici celic je namreč podarjena možnost, da bo iz nje nastalo trilijon celic, ki bodo predstavljale napravo za človeške misli, predstave, hotenja itd. Doslej se znanosti ni posrečilo do kraja razvozljati niti sestave, še manj delovanja tega „aparata“, ki mu pravimo človeški možgani. Ugotovila je le, da so možgani najbolj zmožen računalnik, ki ima tristo bilijonov preklopnih možnosti, pa tehta približno le tisoč dvesto gramov. Hkrati priznava, da

česa podobnega ne bo zmozel človek nikoli napraviti.

Tudi združevanje genov, katerih nosilci so kromosomi moške in ženske spolne celice ter njihov vpliv na razvoj novega, čisto posebnega človeškega življenja, še zdaleč ni tako preprost pojav, kot se zdi na prvi pogled. Vendar pa je pravilnost njihovega delovanja že tisočletja enako natančna in dosledna. Pred kratkim sem brala zanimivo notico o najdbi lobanje z možgani sedem tisoč let starega človeka. Iz nje žele strokovnjaki razbrati genetski zapis v možganih ter na ta način spoznati človeka, ki ga že tisočletja ni več.

Celotno dogajanje v zvezi s spočetjem ostaja skrivnost. Nekoliko so nam znane le okvirne stvari, ker potekajo po točno določenem programu. Zato naše občudovanje in navdušenje ne bi smelo veljati samo neznatnemu tehničnemu izumu, ki je spremenil le mesto dogajanja tega čudeža, ko je nadomestil jajcevod z epruveto. Čudež spočetja pa, ki je prvi in gotovo najusodnejši trenutek našega življenja, nam ostaja drugotnega pomena.

Še preden sem zagotovo vedela, da sem noseča, a sem pričakovala, da bom, sem večkrat pomislila, da je brez moje vednosti morda že prišlo do spočetja, rojstva otroka v meni in da gre razvoj nezadržno svojo pot. Če sem torej že zanosila, je bila v nekem trenutku oplojena jajčna celica v meni že točno določen otrok, človek, ki se razvija.

Otrok v meni je postal neznana, skrivnostna, mojim čutom nevidna gotovost, ki bo rasla, se spreminjala in zorela od trenutka spočetja do smrti, ko že zdavnaj več ne bom mogla biti priča njegovemu razvoju.

Resnično, zanosila sem in ko sem med nosečnostjo spremljala posamezne razvojne stopnje svojega otroka in jih z zanimanjem ogledovala na fotografijah v knjigi, sem vedela, da bitijce v meni še ni to, kar bom zagledala ob rojstvu ali kar je danes, ko bo šel v šolo in bo boljše in razločnejše govoril, kot govori zdaj. Toda v tem trenutku se ne bi igral v kuhinji, če ne bi nekoč prišlo do življenja prve celice, iz katere se je razvijal in se bo, upam, še naprej.

Sprašujem se, kakšen bo čez deset let, ko bo zapuščal otroštvo in postajal fant, kakšen bo čez dvajset let, ko se bo bližal najlepšim moškim letom, kakšen čez trideset let, ko bo že sam oče, kakšen čez štirideset let, ko se mu bodo začele vpletati v lase prve sive nitke. In končno, kako ga bom doživljala v večnosti? Tako in podobno, kot se sprašujem zdaj, sem se spraševala, še preden sem vedela, da sem noseča, a se je on v meni že razvijal v takega človeka; kot ga gledam zdaj in v duhu ugibam njegovo prihodnost.

Vse moje takratno in zdajšnje premišljevanje o otroku je bilo in je še vedno tipanje v neznano, ker smo ljudje omejeni v času, prostoru in zaznavah. Jasno mi je le

eno: če bi se primerilo kaj takega, da bi bil onemogočen razvoj prvi oplojeni celici ali kasneje skupku celic, ki še niso kazale podobnosti s človeškim bitjem, ne bi nikoli rodila tega in takega otroka. Brez te prve celice, ki še ni človeško bitje, tudi rojstva, dojenčka, petletnega fantiča in vsega, kar bo še postal, ne bi bilo nikoli. Zato gledam na življenje človeka kot na življenje v razvoju od spočetja do smrti. Rojstvo je v tem razvoju samo prehodna faza. Oplojena celica, prva celica novega človeka pogoj, ki mora dobiti možnost za nadaljnji razvoj. Brez tega pogoja ni človeka.

V pričakovanju prvega znaka nosečnosti sem bila že mati, čeprav tega z gotovostjo še nisem vedela. Ob znakih nosečnosti me je preplavila zavest materinstva: mati

sem, čeprav skupek celic v meni še zdaleč ni podoben bitijcu, ki sem ga v mislih že držala in gledala v naročju. Tega spoznanja mi ne more iztrgati iz zavesti in srca nihče, ki trdi, da ta skupek celic še ni otrok. Če še ni bil takrat otrok mojih predstav, pa je danes postal. Tudi moje materinstvo se razvija in nenehno zori.

Kako bi tudi mogla razumeti izjavo znanke, ki je ostala v zakonu brez otrok in mi je rekla: „Zdaj mi je končno že vseeno, da nimam otrok, toda bili so časi, ko sem si želela, da bi lahko vsaj zanosila, če že ne rodila, da bi vsaj lahko rekla, da sem postala mati...“

Veliko je deklet in žena, ki ostajajo vse življenje matere svojih otrok, čeprav nikdar rojenih...

Prof. Vanja Kržan

Baragov in Slomškov dan

Cerkev na Slovenskem je praznovala letošnji „Baragov dan“ v Cerknici v nedeljo 22. septembra. Iz Cerknice namreč izvirajo Baragovi predniki. „Slomškova nedelja“ pa je bila na zadnjo septembrsko nedeljo v proštijiški cerkvi sv. Jurija v Ptujju. V Cerknici je vodil „Baragov dan“ nadškof Šuštar ob spremstvu škofa Smeja in več dekanijskih duhovnikov. „Slomškova nedelja“ je zbrala veliko vernikov, nadškofa Šuštarja, škofo Krambergerja, Smeja in Piriha. Somaševalo je tudi blizu 100 duhovnikov. Nadškof Šuštar je odkrival po-

men proslav: Imeli smo vzornike — Slomška, Barago in Gnidovca, bili so glasniki vere in nosilci kulture. Pa jih premalo poznamo. Bili so častilci evharističnega Jezusa in živeli so evharistijo — za druge so se razdajali, do zadnjega. Zavezujejo nas, da v evharistiji odkrijemo znova kruh za naše duhovno življenje, ki bo moč za edinost, vzajemnost in bratstvo. Osrednji nagovor ob „Slomškovi nedelji“ je imel škof Kramberger. Govoril je o verski in kulturni dediščini svetih bratov Cirila in Metoda pa o Slomšku, ki je delal naprej v njunem duhu.

Premakljivi svečnik

11

Kakor mogočen val, ki se širi v vedno večjih krogih, je butnila novica o Željkovem izstopu po vsej pokrajini. Dobre je globoko pretresla, mlačne potrdila v brezbriznosti in obrobne je ta val zanesel še nekoliko bolj na rob. Mnogim je bil slasten zalogaj, ki je obetal ob dolgem prežvekovanju dolgo trajne užitke.

Tudi Ivanovo in Zdravkovo župnijo je vznemiril, toda nekoliko drugače, kajti v tej župniji so se začeli nekateri resno spraševati, kaj bo zdaj z Zdravkom. Bo tudi on šel svojo pot? Govorice o njegovem odnosu do Jasne so naredile svoje, vrgle so klico sumničenja, ki se je vedno bolj razraščalo.

„Tako radi smo ga imeli, pa nam ga zdaj menda ne bo speljala takale frklja?“ so bile v skrbih dobre ženice, ki so ga vse doslej zares cenile in bi že davno rade videle, da bi za starim župnikom prevzel župnijo.

„Kakšni časi, kakšni časi! Prej ni bilo nikoli silšati, da bi duhovnik kar tako zapustil svoje mesto.

Zdaj pa glejte, kaj se je zgodilo!“

„Ali naš župnik nič ne vidi? Zakaj bolj ne pazi na svojega kaplana?“

„Ve, kako je. Mora vedeti. Zakaj pa mu nič ne reče in nič ne stori, pa zares ne vem.“

„Nekdo bi ga moral na to opomniti.“

„Kdo naj ga pa opomni, če ne ti. Ti si v župnijskem svetu in to je tvoja dolžnost.“

„Ne, tega pa ne morem. Saj ga vidite pri oltarju. Tako sproščen je, tako brezskrben, nedotaknjen, da mu nikoli ne bi mogla prisoditi česa slabega. Niti v srcu ne, kaj šele z besedo.“

„Pa če je to samo videz? Ali ni bil tak tudi Željko? Ali ni vse do konca maševal, ko je imel že dogovor z ono? Si lahko misliš večjo hudobijo? Besede in kretnje tukaj, srce pa čisto drugod. Na zunaj poštenost, v srcu pa odpad. Saj se mi gabi, če o tem samo mislim.“

„Nikdar ne sodi! Saj ne vidiš v njegovo dušo. Sodil bo nekdo drugi, mi bi pa morali moliti zanj.“

„Moliti? Zanj? Jaz za takega

že ne bom molila. Tudi ne bi nič zaleglo. Če se kdo tako zelo sprevrže, mu nobena molitev ne more več pomagati.“

„Tvoje besede niso krščanske. Toda razumem te. Kriva je bridkost. Tako malo je duhovnikov, pa še ti izstopajo in se za vsakega bojimo in trepetamo, da ne bi naredil neumnosti.“

Mimo je prišel župnik Ivan in ženske so obnemele.

„No, kaj je novega, ženske? Nekam preveč sta molčeče.“

„O Željku smo se pogovarjale. O sosednjem kaplanu. Strašno.“

„Res je hudo in velika škoda zanj,“ je dejal župnik oprezno.

„In če se pri nas kaj takega zgodi?“ je navrgla ena izmed njih, da bi vodo speljala na pravi mlin.

„Pojdite no. Sem že prestar, da bi se ženil.“

„Vi se šalite, gospod župnik. Kaj pa, če tudi nam že hiša gori? O gospodu kaplanu se sliši marsikaj.“

„Kaj pa se sliši?“ je vprašal župnik počasi, kakor da zbira svoje misli, kaj naj odgovori, saj je dobro vedel, kam ženske merijo.

„Neko dekle, neka dijakinja je stalno pri njem.“

„Stalno že ne, res pa je, da ga rada obiskuje. Zdaj je še vse v redu in se za Zdravka nikar ne bojte. Molite pa le zanj, da bo tak tudi ostal.“

„Toda v župniji je toliko govorčenja.“

„Tako je vedno bilo. Vi ga pa zagovarjajte in neumne čenče po-

bijajte. Tudi Željka zagovarjajte, kadar ga kdo obsoja.“

„Kako bi le mogle Željka zagovarjati?“

„Tako, da nihče ne vidi dobro niti sam vase, kaj šele v drugega. Bog je sodnik, mi vsi pa smo samo grešniki vsak s svojo mero krivde.“

„Ampak, gospod župnik, črnemu ne moremo reči belo in grehu ne moremo reči krepost. Kako morete kaj takega zahtevati od nas?“

„Tega ne zahtevam. Tema ostane tema in ji ne moremo reči svetloba, krivda pa ostane krivda. Zato lahko obsojamo greh, grešnika pa smo dolžni opravičevati. Tako je delal naš Odrešenik in kot kristjani smo se dolžni ravnati po njegovem zgledu.“

„Kako pa naj ločimo grešnika od greha, ko pa je to eno in isto?“

„To ni isto. V človeku je toliko skrivnosti, da večkrat sami ne vemo, zakaj smo taki, ko bi zelo želeli biti drugačni. Niste tega v sebi še nikoli doživele? Saj tudi človek in njegova bolezen ni isto. Človek se nam smili prav zaradi bolezni. Bolezen zavračamo, človeka pa sprejemamo. Kaj je greh končno drugega kot bolezen, nesreča? Čim večja je bolezen, tem večje je naše usmiljenje. To mora veljati tudi za grešnost: čim večji grešnik je kdo, tem bolj moramo sočustvovati z njim. Zato ga ne obsojamo, temveč mu skušamo pomagati, saj mu tudi dobri Bog skuša pomagati. Poznate priliko o izgubljeni ovci?“

MATI TEREZIJA

Hiša za zavržene otroke in sirote

Eden največjih problemov Družbe od začetka do danes so otroci, posebno tiisti brez staršev in družine, nezaželeni, zavrženi in neljubljeni, otroci ločenih in razkropljenih družin. V današnjem svetu je polno takih otrok. Prav tako je pomemben in boleč problem fizično in psihično prizadetih otrok.

Čez nekaj časa je Mati Terezija poleg hiše za umirajoče odprla še hišo za zavržene otroke in sirote... Hišo je imenovala „Dom za otroke“. To je bilo leta 1955. V hišo sprejemajo nezaželeno otroke, ki so se komaj rodili, potem revne, bolne in zapuščene. Taki otroci se zbirajo po mračnih ulicah mesta, pogosto tudi na smetiščih, kjer so preprosto zavrženi. Včasih jih prinesejo matere same.

Danes Mati Terezija s ponosom in zadovoljstvom govori:

„Do danes nismo zavrnile še nobenega človeka. Vedno imamo pripravljen še en prostor, eno posteljo — čeprav samo za enega otroka...“

Ko je v Oslu razmišljala o tem problemu, je izjavila:

„Ta nagrada je prišla pravočasno, ker imamo veliko mladih, naših otrok, ki se ne morejo poročiti, ker nimajo strehe nad glavo. Poskušali bomo vsakemu preskrbeti svojo hišico.“

Skozi njene hiše, domove ljubezni in šole življenja, skozi njene roke in roke njenih sester je šlo do danes na tisoče otrok. Nekateri izmed njih so zdaj izobraženi, poročeni, na visokih položajih.

Na različne načine danes širijo v svetu dobroto, ljubezen in spoštovanje, ki so ga prejeli od sester.

Število takih hiš neprestano raste v Indiji in tudi drugod. Danes vodijo Misijonarke ljubezni v Indiji več kot 40 takšnih centrov.

Boj zoper gobavost

Gobavost je še vedno ena najbolj razširjenih in nevarnih bolezni na svetu. Ne toliko zaradi bolezni same, kolikor zaradi nemarnosti in brezbržnosti ljudi do nje. Gobavost je v Indiji zelo razširjena; tam je danes okrog štiri milijone gobavcev, na vsem svetu jih je 20 milijonov.

S problemom gobavosti so se ukvarjali mnogi apostolski duhovi. Spomnimo se samo dveh, ki sta z življenjem in predanostjo prebudila zanimanje sveta za težko trpljenje gobavcev.

Prvi je p. *Damijan Deveuster* (1840—1889), katoliški duhovnik, ki je vse svoje življenje posvetil gobavcem na otokih Tihega oceana. Živel je z njimi štirideset let, z njimi delal dan in noč, se sam okužil in zaradi gobavosti umrl.

Drugi je ustanovitelj „Mednarodne organizacije za boj zoper gobavost“, *Raoul Follereau*. Vse sile, ki jih je imel na razpolago, je vložil v boj proti tej pogubni bolezni, še bolj pa proti nezanimanju in nečloveškim odnosom lo tih bolnikov.

Ob proslavi XV. „Mednarodnega dneva boja zoper gobavost“ (1961) je *Raoul Follereau* zapisal:

„Če si lahko mirno, brez kakršnega razburjenja in pekoče vesti vzamete k sebi dejstvo, da od petnajst milijonov bolnikov zaradi gobavosti, ki ni tako nalezljiva in se more tudi ozdraviti, dvanajst milijonov umre brez vsakršnega zdravljenja, brez nege in ljubezni, potem ste tudi vi pravi gobavci.“

Sestre Misijonarke ljubezni imajo samo v Indiji več kot 80 specializiranih bolnišnic za gobavce. Mati se je soočila s tem perečim problemom naših dni, ko je delala med reveži. Njeno zanimanje za gobavce je sprožila odločitev predsednika vlade v Zahodni Bengaliji dr. B. C. Roya, da se

predmestje gobavcev Gobra zaradi urbanističnih načrtov premesti na drugo stran Kalkute, bolj na rob mesta. Sicer sta bila dobra prijatelja in sodelavca, tu pa se nista ujemala. Pogledi so se jima križali. Mati ga je poiskala in protestirala. Zaman. In prav ta začetni neuspeh je vplival nanjo, da se je še bolj zavzela za gobavce.

Prva spodbuda je bil primer petih delavcev, ki so bili zaradi gobavosti najprej odpuščeni z dela, potem pa tudi iz družine. Brez vsega so se znašli na ulici in bili prisiljeni prositi.

Hotela jim je pomagati. Njim in vsem, ki so na podoben način trpeli. V tem delu ji je veliko pomagal dr. Senn, specialist za gobavost, ki je Terezijine sestre pripravljale na to težko in nevarno delo.

Sistematično delo sester se je pričelo leta 1957.

Pred nekaj leti je Mati o tem povedala:

„Moje sestre, bratje in jaz skrbimo za 46.000 gobavcev. Prodali smo tudi razkošni avto, ki nam ga je podaril papež Pavel VI., ko je bil na evharističnem kongresu v Bombayu. S tem denarjem smo postavili *Šanti Nagar* (Mesto mira) za gobavce. Samo tu zdravimo 7000 gobavcev. Letno jih popolnoma ozdravimo do dvesto, seveda vse brezplačno.“

Sestra Bernarda pripoveduje:

„So tudi bogati gobavci. Študentje, ki študirajo na učiteljskišči, pa tudi ljudje iz premožnih in zna-

nih družin, prihajajo k nam po zdravila. Tako je bilo neko dekle pred poroko, pa je skrivaj prihajala k nam, da bi se zdravila. Njeni domači so opazili, da se je na njenem telesu pojavila gobava tvorba. Vedeli so, da se ne bo mogla nikoli poročiti, če bi zaročenec alj njegovi domači to odkrili. Na srečo je ozdravela.“

Gobavost iznakazi človeka, kar gobavce močno potre, še bolj pa jih skrbi dejstvo, da morajo oditi iz družine, da so potisnjeni iz družbe in da vsakdo beži pred njimi. Bolnik mora takoj, ko opazi bolezen, sam zapustiti družino. Tudi družina ga ne mara več. Mislim, da je to veliko težje, kot sama bolezen. Nekateri okužbe so zelo nevarne. Hvala Bogu, da jih ni veliko.

Tudi tisti, ki niso okuženi, so iznakaženi: nekateri so brez rok, drugi brez oči, brez nog, tako da se jih ljudje bojijo. V centrih za rehabilitacijo imajo vse: šole, bolnišnice, delovno mesto, obleko in obutev, predavalnice, cerkev; takorekoč normalno življenje...“

Vprašal sem jo, kako gledajo gobavci na sestre. Odgovorila je:

„Povedala vam bom primer iz življenja. Zelo bogat človek na visokem položaju je opazil, da je gobav. Moral je takoj zapustiti družino in pomembno službo v družbi. Žena ga je opozorila: „Dobro veš, če ne zapustiš doma, se naše hčere ne bodo mogle poročiti. Zato pojdi od nas!“. Poslušal jo je in odšel v neko hišo za reveže. Ni iskal ni-

česar, ne zdravljenja, ampak samo prostor, da v miru umre. Nekega dne so ga našle naše sestre; oprale so mu rane in mu pripravile posteljo. Spreobrnil se je in rekel: „Zdaj vem, da me Bog ljubi!“

...On je danes naša desna roka pri vsakem delu, pri zdravljenju in v šoli. Popolnoma se je spremenil in spreobrnil, ko je začutil, da je ljubljen.“

Gobavost in verski nazori hindujcev

Težko je bilo razbiti verski nazor hindujcev, po katerem naj bi bila gobavost božja kazen za grehe bolnika alj grehe njegovih prednikov. Po tem nazoru je vsako delovanje proti gobavosti delovanje proti božji volji. Tu je prihajalo do spora.

Mati Terezija pripoveduje: „Zelo težko je prepričati ljudi v Indiji, da Bog človeka ni obsodil na trpljenje. Znani so primeri, da so nekateri ubijali tiste, ki so ozdravili od gobavosti, včasih tudi sami člani njihove družine. Zato smo morale nujno odpreti manjše naselbine, posebno zanje, da bi lahko tam delali, živeli in si ustvarili družino.

Danes je mogoče gobavost uspešno zdraviti, če se človek pravočasno prijavi. Zdravljenje traja okrog šest mesecev. Zaradi naših dobrotnikov delo napreduje in veliko ljudi spet dobi voljo do življenja.“

Zaradi omenjenega nazora večina obolelih beži v hribe, prosjači-

jo in živijo v samoti kot živali. Bežijo pred zdravimi, da jih ne bi okužili, in pred policijo, da jih ne odpeljejo v taborišča, kjer potem umirajo brez vsakršne pozornosti in nege.

Šele zdaj, po tolikšnih žrtvah Martere in drugih apostolov, so mnogi razumeli, da je gobavost le bolezen in nič več.

Ko je protestirala zaradi odločitve bengalske vlade, da premestijo gobavce iz Gobre na drugi konec Kalkute, seveda ni preprečila tega načrta, toda dosegla je, da se bolniki ne premestijo toliko časa, dokler se ne najde ustrezna rešitev. Prva ponudba ni bila zadovoljiva, zato se je pritožila predsedniku: „Rekli ste mi, da jim boste našli primerno mesto; tu primanjkuje vode, ki je za gobavce nujno potrebna.“ Tedaj ji pride na misel, da bi začela „Dan nabirke za gobavce“. Po vsem mestu so nosili posode z napisom: „Dotakni se gobavca s svojo dobroto“. Denar je začel dotekati z vseh strani. Ljudje so pokazali veliko razumevanja za njen sklad.

Iz teh in drugih sredstev je nastal *Šanti Nagar* (Mesto miru), istočasno pa tudi zdravilišče in naselje ozdravljenih gobavcev v pokrajini Burdwan. Vodi ga sestra dr. Frančiška Ksaverija Orzes, ki je prav tako naša rojakinja in po poklicu zdravnica.

V tej vzorni službi in junaštvu se je sestra Ksaverija tudi sama okužila z gobavostjo. Prav tako tudi mnoge druge sestre. One ne zahtevajo posebne skrbi, tudi ne

Vsaka resnična beseda ima srcé... Slovenske besede — dobili smo jih na vasi in v mestu, nabrali na poljih in ob potokih, kot rože.

Res, nekaj smo jih po mnogih letih in so ovenele | izgubili ali so jih spodrinile tuje, vendar so nam dali naši ljudje toliko na pot, da smo preskrbljeni do konca.

France Papež

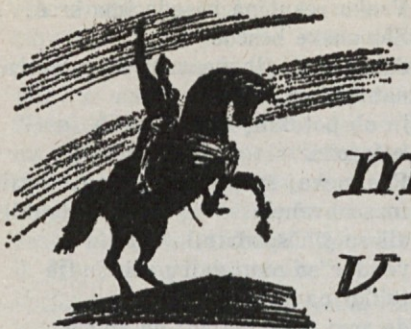
posebnega kraja za zdravljenje. Med okuženimi so kot vsi drugi.

Mati Terezija pravi:

„Imamo na tisoče in milijone gobavcev... Nekoč sem jih za božič obiskala in jim povedala, da jih Bog ljubi na poseben način; da je vse, kar imajo, božji dar, da je Bog blizu in da njihova bolezen ni posledica greha. Neki starec, že ves izčrpan, se mi je počasi približal in rekel: „Prosim te, še enkrat ponovi to, ker nisem še nikoli v življenju kaj takega slišal. Poslušal sem samo to, da nas nihče ne mara. Kako lepo je slišati, da me Bog ima rad.““

Mati Terezija takole razlaga svoje prepričanje:

„Ko se dotikam tistih smrdljivih udov, vem, da se dotikam Kristusovega telesa, podobno, kot ga pod podobo kruha prejemam pri svetem obhajilu. To prepričanje mi daje odločnost in moč. Tega ne bi mogla delati, če ne bi verovala, da se v podobi gobavcev dotikam Kristusa.“

med nami v Argentini

ZSMŽ v letu 85

Zveza slovenskih mater in žena, ki jo vodi Pavlina Dobovšek, je poleg rednih odborovih sej in dobrodelne dejavnosti imela tudi letos kulturne sestanke. Maja je mons. Anton Orehar predaval o mladih v svetovnem letu mladih; junijski sestanek je bil posvečen komemoraciji pobitih domobrancev; julija je bila okrogla miza s sodelovanjem mladih mamic o témi: Mati, delo, dom; avgusta je Lojzka Dimnik predavala o družini in domu; prvo soboto v septembru je Zveza proslavila svojo obletnico z mašo za pokojne žene in matere v cerkvi Marije Pomagaj; oktobra je Mirjam Rant govorila o svoji teti Malki, ženi ministra dr. Miha Kreka; novembra je bil občni zbor in predavanje dr. Katice Potočnik o primerjavi socialnega položaja v Kanadi in Argentini.

Relief sv. Cirila in Metoda

Društvo Slovenska Pristava v Castelarju, ki ima svojo kapelo posvečeno sv. Cirilu in Metodu, je ob 1100-

letnici smrti sv. Metoda naprosilo akad. kiparja Franceta Ahčina, naj napravi relief svetih bratov. Kipar Ahčin je oblikoval 2 reliefa: eden je v formatu 17x35 cm, drugi pa je okrogel v premeru 19 cm. Relief, ki ga je založila Slovenska Pristava, je na voljo v naslednjitehnikih: patina (imitacija brona) ter pološčen (emajliran) v barvah terracota ali temno-rjava. — Naroči se lahko telefonsko: 628-5234, 628-1141; po pošti: Društvo Slovenska Pristava, Montes 1851, 1712 Castelar (Buenos Aires), Argentina. Na voljo tudi v Dušnopastirski pisarni, R. L. Falcón 4158, Buenos Aires. — Mons. Anton Orehar je v spremni brošuri napisal tudi besede: „Podoba sv. Cirila in Metoda v naše hiše! Podoba teh dveh velikarov naj v naših domovih krepí krščansko vero in ljubezen do materinega slovenskega jezika še v pozne rodove.“

Duhovniški sestanki

Slovenski duhovniki, ki bivajo in delujejo v Buenos Airesu in okolici, so imeli tudi letos svoje mesečne

sestanke. Na zadnjo sredo v mesecu so imeli najprej ob 15,15 skupno pobožnost v cerkvi Marije Pomagaj, nato pa sestanek in nazadnje še družabno srečanje ob malici. Kadar pride na obisk v Buenos Aires kak slovenski duhovnik iz notranjosti dežele ali iz Evrope, se tudi udeleži teh sestankov.

Na sestanku v marcu je imel duhovno misel mons. Anton Orehar: „Da bi nas imeli radi“, predavanje o teologiji sv. Pavla pa prof. France Bergant; maja je predaval o vlogi laika v Cerkvi po novem zakoniku cerkvenega prava dr. Mirko Gogala; junija dr. Franc Gnidovec o nauku in življenju različnih krščanskih Cerkva; julija dr. Anton Štrukelj iz Ljubljane o Evharistiji; avgusta po duhovni misli Mirka Grbca o duhovniškovi molitvi dr. Lojze Kukovica o nerazvezljivosti zakona; septembra dr. Gogala o pravicah in dolžnostih laikov v novem zakoniku cerkvenega prava; oktobra je Pavle Malovrh projektiral film o Medjugorju, o Sloveniku v Rimu in o verskem srečanju mladine v Stični.

Kulturni večeri SKA

Slovenska kulturna akcija je v svoji 32. sezoni v letu 1985 priredila naslednje kulturne večere v mali dvorani Slovenske hiše: 20. aprila je predaval dr. Andrej Fink o „Prevzemu državljanstva in ohranitvi narodnosti“; 4. maja je Avgust Horvat predstavil novo knjigo dr. Marka Kremžarja „Obris družbene preosnove“; 18. maja je dr. Katica Cukjati predavala o „Narodnosti otrok slo-

venskih staršev iz naravno in pozitivno-pravnega vidika“; 8. julija dr. Vinko Brumen o „Kulturi in narodnosti“; 26. julija je predavala mag. Irena Mislej o raziskovanjih o izseljencih na ljubljanski univerzi; 10. avgusta dr. Jože Velikonja o „Povezanosti v slovenskem kulturnem prostoru“; 7. septembra dr. Marko Kremžar o „Michelu Novaku in teologiji gospodarstva“; 21. septembra je akademska slikarka Bara Remec otvorila razstavo olj „Argentinski sever in jug v olju in dekoraciji“ z uvodno besedo Marice Meštrović; 27. septembra je bila v veliki dvorani krstna izvedba drame dr. Marka Kremžarja „Živi in mrtvi bratje“; 12. oktobra je predaval Gregor Batagelj o „Dragi '85“; 16. novembra je predaval mons. Mirko Gogala o teologiji osvoboditve; zadnjo soboto novembra pa je imela Anica Arnšek orgelski koncert v cerkvi Marije Kraljice v Slovenski vasi.

Mladinske maše in sestanki

Zvezna odbora Slovenske dekliške organizacije in Slovenske fantovske zveze, ki ju vodita Helena Loboda in Tone Malovrh z duhovnim vodjem Francetom Cukjatiem, sta tudi v letu 85 organizirala mesečne mladinske maše v cerkvi Marije Pomagaj in po maši mladinske sestanke. Pri mašah berejo berili in vodijo petje izmenoma dekleta in fantje iz različnih „slovenskih“ predmestij Buenos Airesa.

Na sestanku po maši je marca govoril mladim časnikar Tone Mize-rit, aprila duhovnik Jože Bokalič CM,

junija Zorko Simčič, avgusta misijon-ski pomočnik Janko Erjavec, oktobra dr. Marko Kremžar in novembra dr. Katica Cukjati.

6. in 7. julija je bilo mladinsko srečanje v Pontevedri, 13. julija večer valčkov in polk v Našem domu v San Justu, 24. avgusta pevsko-glasbeni večer v Slovenski hiši, 8. decembra pa proslava Brezmadežne. Nad 90 fantov in deklet se je udeležilo septembra tudi argentinskega mladinskega katoliškega zborovanja v Córdoba.

Mladinske maše in sestanki so bili tudi po posameznih krajevnih slovenskih središčih.

Duhovni vodja mladinskih organizacij France Cukjati je s predsednico SDO Heleno Loboda in Emilom Urbančičem obiskal mladino v Mendoza. V Kastelčevi koči v Puente del Inca je bilo najprej prijateljsko sožitje s skupino 27 slovenskih šolarjev, nato pa z 18 fanti in dekleti iz Mendoza.

Mladinski dnevi

Krajevni mladinski dnevi, ki jih organizirajo krajevni odseki mladinskih organizacij, so bili 21. julija v San Martinu, 1. avgusta v Ramos Mejiji s sodelovanjem Berazateguija, 25. avgusta v Carapachayu, 1. septembra v Castelarju, 8. septembra v San Justu, 22. septembra v Slovenski vasi in osrednji 27. oktobra v San Justu.

Okvirni program mladinskih dni zajema mladinsko mašo, športna tekmovanja, kulturni program in družabni del. Te prireditve privabijo

skoraj vso mladino in tudi veliko odraslega občinstva.

SKAS v letu 1985

Delovanje Slovenskega katoliškega akademskega starešinstva v letu 85:

1. Filozofski cikel pod vodstvom univ. prof. dr. Milana Komarja (8 predavanj): „Edvard Kocbek — Emmanuel Mounier, radiografija usodne zmote in zablode“;

2. mesečne odborove seje;

3. sestanki za članstvo: 11. V. 85: povabljeni gost Nikolaj Jeločnik; 27. VII. 85: razgovor z mladino I.; 14. IX. 85: letna večerja, povabljeni gost Rudolf Smersu; 9. XI. 85: razgovor z mladino II.;

4. predavanje za širšo publiko 5. X. 85, Božidar Fink: „Prvine naše identitete in drugi rod“.

Drama Živi in mrtvi bratje

Gledališki odsek Slovenske kulturne akcije je 27. septembra izvedel v Slovenski hiši krstno predstavo drame v treh dejanjih dr. Marka Kremžarja. — Dramo je režiral lic. Stanko Jerebič, nastopili pa so v njej Milka Rezelj Pezdircičeva, Kristina Jereb, Anamarija Jerebič, Stanko Jerebič, Andrej Peršuh, Lojze Rezelj in arh. Jure Vombergar. Sceno je zasnoval arh. Marjan Eiletz, izdelali pa Jože Cukjati, Ivan in Tone Jerman, Karel in Oskar Pregelj, Lojze, Marko in Andrej Rezelj; tehnično vodstvo je bilo v rokah Frida Benika, za luči in zvok je skrbel Bogdan Magister, šepetalec pa je bil Tine

Debeljak ml. — Ponovitev drame je bila naslednji dan.

Slomškova proslava šolskih otrok

V soboto 21. septembra je šolski odsek ZS, ki ga vodi France Vitrih, priredil vsakoletno Slomškovo proslavo šolskih otrok. Najprej je bila v cerkvi Marije Pomagaj maša za rajne učitelje. Mons. Anton Orehar je v pridigi poudaril Slomškovo zvestobo Bogu in narodu. Nato pa je na odru Slovenske hiše Baragova šola iz Slovenske vasi uprizorila Collodijevega Ostržka v režiji Zdenke Janove. Naslovno vlogo je zelo dobro igrala Cecilija Grbec, skrbno pa je bila pripravljena tudi celotna uprizoritev. Prireditve so se udeležili učenci slovenskih šol Vélikega Buenos Airesa in učiteljstvo.

24. obletnica Slomškovega doma

„40 let dela in zvestobe“ je bilo geslo praznovanja 24. obletnice Slomškovega doma v Ramos Mejiji v nedeljo 15. septembra. Program se je začel ob 11 s pozdravnimi besedami lic. Marjana Schiffrerja, dviganjem zastav (Janez Brula in Anica Šemrov). Predsednik SD Jernej Tomazin je po pozdravnem govoru odkril spominsko ploščo raj. botru SD Hermanu Zupanu st., šolski zborček pa je zapel 2 pesmi. V dvorani je bila nato slovesna sv. maša. Mons. Orehar je pridigo navezal tudi na geslo praznovanja, pel pa je cerkveni zbor pod vodstvom organista Čamernika. Veliko gostov je ostalo na skupnem kosilu. Popoldanski program, ki ga

je napovedovala. Alenka Poznič, je zajel govor predsednika ZS Lojzeta Rezlja in prikaz slovenskih narodnih noš (tekst je napisal dr. Tine Debeljak, brala sta ga Tončka Trobec in Lojze Lavrič ml., 7 parov je predstavilo narodne noše Bele Krajine, Koroške, Štajerske, Prekmurja, Gorenjske in Ljubljane, pevske točke je izvajal mladinski zbor pod vodstvom Tineta Selana, folklorne plesje je pripravil Janez Bitenc, otroške pa Saša Omahna). Režiral je Franci Holosan, sceno je izdelal Stane Snoj, za luči in spremno glasbo sta skrbela Franci Willempart in Peter Avguštin, za celotno organizacijo proslave pa sta skrbela Vladi in Tone Selan.

Nekatere prireditve

V soboto 27. julija je igralska skupina iz Carapachaya ponovila na Pristavi Jalново igro „Dom“, sanjuška mladina pa je povabila ramoško mladino na večerno srečanje v Našem domu. Zadnjo nedeljo v juliju je bil občni zbor Slovenskega doma v Carapachayu. V nedeljo 4. avgusta je bila v Hladnikovem domu v Slovenski vasi otroška igra Ostržek v izvedbi Baragove šole; slovenska verska skupnost v San Martinu je slavila žegnanje z mašo in skupnim kosilom; na Pristavi so praznovali družinsko nedeljo z mašo, nastopom otrok, kosilom in zabavnimi igrami; v Slomškovem domu so praznovanje otroškega dne pripravili mladci in mladenke; v Našem domu v San Justu pa so družinsko nedeljo proslavili z „Veselo igro o žalostni princesinji“ v režiji Frida Beznika.

V nedeljo 11. avgusta je na roditeljskem sestanku Slomškove šole govoril arh. Jure Vombergar o slovenski vzgoji v družini, v Slovenskem domu v Mendozi pa je bil družabni dan s skupnim obedom. V nedeljo 25. avgusta je Zavetišče dr. Gregorija Rožmana praznovalo obletnico blagoslovitve z mašo, poročilom predsednika Petra Čarmana in skupnim kosilom. V petek 16. avgusta je v Slomškovem domu predaval dr. Jože Velikonja o izseljenjskih problemih, v soboto 17. pa je karapačajska igralska družina ponovila Jalnov „Dom“ v SD v San Martinu. V soboto 31. avgusta je bila v Slovenski hiši družabna prireditev z žrebanjem srečk za Slovensko hišo, v Slomškovem domu avdiovizual: „Jaz pa pojdem na Gorenjsko“, v Našem domu v San Justu predstava Jalnove igre „Dom“, v Slovenskem domu v Berazateguiju pa po maši skioptično predavanje o misijonih na Madagaskarju laičnega misijonarja Janka Erjavca, ki je 3 leta deloval tam. V nedeljo 1. septembra je prof. Metka Mizerit predavala v Hladnikovem domu o prvi pomoči za ostarele, 18. sept. je na sestanku Lige ženamat govornik Rudolf Smersu. V nedeljo 22. septembra so v SD v Carapachayu praznovali spomladanski dan s skupnim družinskim kosilom. V nedeljo 6. oktobra je bila v SD v San Martinu tombolska prireditev. V soboto 12. oktobra je bil izlet osnovnošolskih otrok v kopališčni park Villa Albertina in izlet Slovenskega srednješolskega tečaja na letovišče Sloge. V SD v Carapachayu so imeli ob 25-letnici Doma večerjo, sprejem

novih članov, nastope in nagradno žrebanje.

Obletnica pri svetogorski Mariji

V nedeljo 6. oktobra je bila 9. obletnica blagoslovitve in ustoličenja podobe svetogorske Marije v cerkvi sv. Rafaela v Devoto. Ob 16. uri so bile najprej pete litanije Matere božje in blagoslov z Najsvetejšim, nato pa slovesna maša, med katero je mons. Anton Orehar podelil sveto maziljenje 59 nad 70 let starim rojakom. Med mašo je pel zbor „Svetogorski zvon“, ki ga vodi organist Gabrijel Čamernik, ki tudi sicer prepeva pri mesečnih mašah na prve nedelje v mesecu ob 5 popoldne. Dušnemu pastirju Jožetu Škerbcu pomaga pri dušnopastirski oskrbi primorskih rojakov, ki so prišli v Argentino med obema vojnama, odbor žena s predsednico Dragico Mizerit. Milostna Marijina podoba pa maša in molitev in pesem v materinem jeziku ter priložnost za prijateljsko srečanje privabijo vsak mesec veliko primorskih rojakov k njihovi maši.

18. Pristavski dan

Rojaki s Castelarja in okolice so praznovali v nedeljo 29. septembra 18. Pristavski dan. Po dviganju zastav in petju himen je bila mašna daritev, ki sta jo darovala mons. Orehar in krajevni dušni pastir France Bergant. Pel je pri maši mladinski zbor pod vodstvom Anke Gaser. Veliko rojakov je ostalo na skupnem kosilu. V popoldanskem programu je izrekel pozdravne besede predsednik

Pristave dr. Julij Savelli, nato pa je bila na vrtu pod ombujem igra Kralj Svetopolk slovaškega dramatika Ivana Stodole v režiji Miha Gaserja, ki je tudi igral naslovno vlogo. Glavne vloge so še igrali Janez Mežnar, Gregor Batagelj, Mimi Kočar, Ani Kočar, Gabrijela Čamernik, Marko Gaser, Dani Pavšer, Andrej Golob, Igor Ahčin in Dominik Oblak. Vseh igralcev je bilo okrog 60. Sceno je zamislil in izdelal s sodelavci sam režiser, ki je začel lani z množično igro o sv. Cirilu in Metodu in namerava naslednja leta nadaljevati z množičnimi igrami iz slovenske zgodovine. Igro so igrali prvič prejšnji večer.

Misijonska proslava

Na svetovno misijonsko nedeljo, 20. oktobra, smo po vseh verskih središčih imeli med mašami misijonske nagovore in nabirke za misijone. Misijonska proslava v Slovenski hiši je bila ob 4 popoldne. V cerkvi Marije Pomagaj sta z mons. Oreharjem ki je imel misijonsko pridigo, somaševala lazarista Janez Petek in Marko Cukjati. Proslavo v dvorani je otvoril Marjan Loboda. Po otroški Lekanovičevi igri Ivčkove misijonske sanje je imel govor Ladislav Lenček na témo: Jaz sem z vami vse dni do konca sveta. V počastitev svetih bratov Cirila in Metoda je Lojze Rezelj recitiral Gregorčičevo Blagovestnikoma, nato pa je bil odrski prikaz dr. Ivana Preglja Smrt sv. Cirila blagovestnika v izvedbi Francija Stanovnika in gojencev Misijonskega zavoda. Oba prizora je režiral

Ladislav Lenček, sceno pa je pripravil Marjan Adamič.

SKAD in Visokošolski tečaj v letu 1985

V odboru SKADa — Slovenskega katoliškega visokošolskega društva — so letos bili: Marko Breznikar, predsednik, in Vera Breznikar, Helena Urbančič, M. Klemenc, Anton Podržaj, Gregor Rant in Matija Debevec, odborniki. SKAD se je v glavnem posvečal Visokošolskemu tečaju, v katerem so letos predavali: univ. prof. dr. Milan Komar (uvodno predavanje in mesečno razmišljanje: „Edvard Kocbek — Emanuel Mounier — Radiografija usodne zmede in zablode“), pisatelj Zorko Simčič (Refleksivna, erotična in domoljubna tematika v naši poeziji), dr. Marko Kremžar (Seminar o slovenski sedanjosti in prihodnosti) in dr. Alojzij Stare (O nekaterih vprašanjih vere v sedanjem času).

Letni izlet slovenskih osnovnošolskih otrok

Kakor vsako leto tako so tudi letos naši šolarji šli na izlet, ki je bil v soboto, 12. oktobra, v kopališki park v Villa Albertina. Izleta so se udeležili skoraj vsi otroci iz naših šol v Buenos Airesu, Carapachayu, Castelarju, Ramos Mejiji, San Justu, San Martinu in Slovenski vasi. Ob pol desetih je bila skupna sv. maša, ki je nekako zahvalna sv. maša, saj je konec šolskega pouka pred vrati. Mašo je daroval katehet Alojzij Stare. Po maši so učenci s svojimi

Novice IZ SLOVENSKE

Slovesen začetek Evharističnega leta

V nedeljo, 1. septembra, je bil v vseh treh slovenskih škofijah slovesen začetek evharističnega pastoralnega leta, ki bo potekalo pod geslom Evharistija — kruh življenja in vir edinosti.

Ljubljanska nadškofija je začela to pastoralno leto na Brezjah. Na predvečer se je zbrala kar velika množica ljudi pred cerkvijo, kjer je ob navzočnosti nadškofa Šuštarja in škofa Kvasa maševal s približno 30 duhovniki iz bližnjih župnij škof S. Lenič, ki se je v govoru še posebej spominjal 50. obletnice evharističnega kongresa v Ljubljani. Po maši je bila veličastna evharistična procesija po Brezjah, ki jo je vodil nadškof.

Med prelepim pritrkavanjem brezjanskih zvonov se je med bakljami in lučkami slišala mogočna ljudska pesem. Po pevskem programu mladih pevcev iz Begunj so v cerkvi somaševali letošnji novomašniki. Za tem je adoracijo vodil provincial p. dr. Miha Vovk. Opolnoči je maševal in pridigal škof J. Kvas. Cerkev je bila še vedno polna. Po maši so imeli še javno češčenje sv. Rešnjega telesa. V nedeljo ob desetih je vodil somaševanje pred cerkvijo nadškof A. Šuštar, ki je v pridigi razložil program in vsebino evharističnega leta. Pri maši je bilo vsaj 3000 ljudi. Popoldansko mašo in pridigo je imel novomeški prošt J. Lap.

V mariborski škofiji je slovesno razglasil začetek evharističnega leta škof dr. Franc Kramberger ob pri-
liki velikega romanja z Dravskega polja in Pomurja na Sv. gorah pri Bistrici ob Sotli. Na predvečer angelske nedelje, 31. avgusta, so romarji sodelovali v evharistični procesiji, nato so se vso noč vrstile molitvene ure, ki so jih oblikovale posamezne župnije. Zjutraj so se romarjem pridružili zastopniki domače in sosednjih dekanij, ki so med mašo prinesli darove k oltarju. Maša

učiteljicami odšli na lepa igrišča, kjer so se pomerili v raznih igrah. Izleta se je udeležil tudi šolski referent France Vitrih, ki je šolarje pred mašo nagovoril. Nenaden dež, ki se je usul okrog tretje ure in je potem dolgo rosil, je skrajšal prijeten izlet, ki pa je kljub temu ostal v lepem spominu.

z veliko udeležbo je bila na prostem. Ob oltarju je stal velik evharistični križ — znamenje evharističnega leta. Po maši je bila krajša evharistična pobožnost in na koncu blagoslov z Najsvetejšim.

V koprski stolnici je ta dan maševal škof Janez Jenko. Z njim sta somaševala stolni župnik msgr. Bojan Ravbar in šibeniški generalni vikar msgr. Slavko Mikelin. Pred oltar so postavili velik evharistični križ, ki bo vse leto ostal tam in vsak dan znova klical k duhovni prenovi iz evharistije. Koprsko stolnico so ta dan ljudje bolj napolnili kakor običajne nedelje.

Tudi po vseh slovenskih župnijah so ta dan obhajali slovesnejšo božjo službo po programu, ki ga je pripravil odbor za evharistično leto.

Versko srečanje mladine v Stični

Stična se je v soboto, 21. septembra, spremenila v praznik mladosti — ob pesmi, molitvi in prijateljskem pogovoru. Z avtobusi, osebnimi vozili ter posebnimi vlaki so mladi prišli v Stično z vseh krajev Slovenije. Stiška bazilika natrpana. Prostran samostanski sadovnjak je sprejel nad 4000-glavo množico mladih. Pod krošnjami dreves je 180 skupin razmišljalo, molilo, pelo. Popoldan ob treh so sklenili srečanje z mašno daritvijo, ki jo je s škofoma Pirihom in Leničem ter s 120 duhovniki vodil metropolit nadškof Alojzij Šuštar.

Med Slovenci v zamejstvu

Zborovanje zamejskih duhovnikov

Letno zborovanje slovenskih duhovnikov iz zamejstva in zdomstva je bilo letos avgusta v novem dijaškem „Modestovem domu“ v Celovcu. Bilo jih je nad 70: s Koroške, z Goriškega, Tržaškega, iz zahodne Evrope in tudi iz Kanade, ZDA in Čila. Namen teh srečanj je poglobiti duhovnost in okrepiti bratsko ljubezen. Prvi dan je bilo vseh 5 predavanj posvečenih sv. Cirilu in Metodu. Predavali so Dr. France Dolinar, dr. p. Metod Benedik, dr. Jošt Martelanc in dr. Stanko Janežič, vsi iz Slovenije. Somaševanje v zavodski kapeli je vodil predsednik Sodalitete koroških slovenskih duhovnikov župnik Avguštin Čebul. Med mašo je blagoslovil veliko stensko sliko koroškega rojaka ljubljanskega škofa dr. Gregorija Rožmana, dar ameriških Slovencev, ki bo v prihodnje krasila čitalnico Modestovega doma. V govoru je poudaril veličino pokojnega škofa in obudil svoje spomine nanj. Drugi dan je bilo somaševanje pri Gospe Sveti, kjer je kamniti grob sv. Modesta, apostola karantanskih Slovencev. V zadnjem predavanju je Vinko Ošlak govoril o iskanju Absolutnega (Boga) v sodobni slovenski literaturi.

SLAVA BOGU NA VIŠAVAH

MIR LJUDEM NA ZEMLJI

KJE JE KAJ

LETO 52

DECEMBER 1985

ADVENT IN BOŽIČ

Božično voščilo DŽ	577
Adventno pričakovanje	578
Božična blagovest (slovenski škofje)	580
Praznik upanja (Ivan Cankar)	581
Človek (Emilijan Ceve)	582
Videz in resnica (Zorko Simčič)	585
Sveta noč (Rezi Marinšek)	588
Drugačen, lepši dan (Vinko Beličič)	590

SODOBNA VPRAŠANJA

Odgovornost za okolje (Slov. pokraj. škofov- ska konferenca)	594
Kardinal Ratzinger o Marijinih prikazova- njih (Katoliški glas)	597

NAŠA VPRAŠANJA

Sveta brata in Slovenci (Tomaž Debevec) ..	600
Ustanovitev Slovenskega zdomskega arhiva (SNO)	602
Dober večer, Glavanova mama! (Jože Šker- bec)	603
Prihodnost slovenskega naroda in kulture (Naša luč)	605

LEPOSLOVJE

Gospod gre na pot (Jože Krivec)	611
Naš rod (Franc Papež)	platnice
Besede (France Papež)	627
Premakljivi svečnik (Lojze Kozar)	622

ZA MLADINO

Pismo slovenski mladini (Alojzij Rebula) ..	616
---	-----

V DRUŽINI

Spočetje — pričetek življenja (Vanja Kr- žan)	617
--	-----

MATI TEREZIJA

Hiša za zavržene otroke; Boj zoper goba- vost	624
--	-----

KRONIKA

Med nami v Argentini	628
Iz Slovenije	634

AÑO 52

DICIEMBRE 1985

Človek je naše največje bogastvo. A tudi gradbeni material ni ravno drobiž.

— — —

Kadar je resnica predpisana, se ne sme prekoračiti dovoljena količina.

— — —

Cerkev smo ločili od države, ker hoče imeti država svoje bogove.

— — —

Za spremembe se najbolj zavzemajo nezamenljivi.

— — —

Teorija o odmiranju države ima eno samo bistveno pomanjkljivost: ne predvideva, kam ob ob odmrtnju države s številnimi državniki.

— — —

Poplava besed ni odnesla še nobenega govorniškega odra.

— — —

Miličnik pri frizerju: „Zakaj nas imate vsi za tako neumne?“

Frizer: „Ker ste vsi res zelo preprosti... No, povejte, kaj je meni sin mojega očeta?“

Ta ne ve.

Frizer: „To je moj brat.“

Miličnik se vrne na postajo. Tam pove šefu, kar mu je povedal frizer o miličniški preprostosti in mu stavi uganko: „No, kaj je meni sin mojega očeta?“

Ta ne ve, zato miličnik samozavestno pove: „No, to je frizerjev brat.“

— — —

Kdor je iz tuje roke, je hitro vsega sit.

„Moja žena pravi, da bi mi morali zvišati plačo,“ reče uslužbenec svojemu šefu.

„No, bom vprašal svojo ženo, če vam smem plačo povišati,“ obljubi šef.

— — —

Mož: „Mejdun, žena, z avtom si se zadela v zid!“

Žena: „Saj si ti kriv! Zakaj si mi pa rekel, naj pazim predvsem na pešce in kolesarje!“

— — —

Mož se je opravljal v Bari'oce. Ko je žena videla, da vtika v kovček steklenico žganja, ga je prosila: „Obljubi mi, da ne boš načel steklenice, preden prideš do pol poti!“

„Ne, ne, draga, ne bom!“

Vlak je potegnil, mož je pomahal ženi, udobno sedel in takoj odprl kovček. Ko je s steklenice odvil papir, mu je na tla padel papir z ženino pisavo: „Rudi, kaj si mi obljubil pred petimi minutami?“

— — —

Časnikar intervjuva filmsko zvezdnico.

„Imate radi Tolstoja?“

Ona pa: „Na indiskretna vprašanja sploh ne odgovarjam.“

Ko je zagledala začuden časnikaev obraz, je pristavila:

„No, ja, napišite, da sva dobra prijatelja.“

— — —

Pravi'o, da je na Gorenjskem zato toliko prijateljev, ker knjigo raje sami napišejo, kot pa jo kupijo!

DUHOVNO ŽIVLJENJE

SLOVENSKI VERSKI MESEČNIK

Izdaja ga konzorcij (msgr. Anton Orehar); urejuje uredniški odbor. — Odgovorni urednik: msgr. Anton Orehar — Ramón L. Falcón 4158, 1407 Buenos Aires, Argentina. — Registro de la Propiedad Intelectual No. 223.231. — Tiska Vilko s. r. l., Estados Unidos 425, 1101 Buenos Aires, Argentina.

POVERJENIKI

ARGENTINA: Dušnopastirska pisarna, Ramón L. Falcón 4158, Buenos Aires. — ZDA: Slovenska pisarna, Baragov dom, 6304 St. Clair Ave., Cleveland 3, Ohio 44103, USA. — KANADA: Ivan Marn, 131 A Treeview Dr. Toronto M8W 4C4, Canada. — TRST: Marijina družba, Via Risorta 3, Trieste Italia. — ITALIJA: Zora Piščanec, Riva Piazzuta 18, 34170 Gorizia, Italia. — AVSTRIJA: Naročnino pošiljajte Mohorjevi družbi v Celovec.

NAROČNINA

Naročnina v Argentini za leto 1985 (do 30. novembra) ₡ 13,40; drugod 27 USA dolarjev. DENARNA NAKAZILA NA NASLOV: Antonio Orehar, Ramón L. Falcón 4158, 1407 Buenos Aires, Argentina.

La Vida Espiritual

Revista mensual religiosa eslovena. Editor y director: mons. Antonio Orehar — Ramón L. Falcón 4158, 1407 Buenos Aires, Argentina. — Registro Nacional de la Propiedad Intelectual No. 223.231. — Talleres Gráficos "Vilko" S. R. L., Estados Unidos 425, 1101 Buenos Aires, Argentina.

